СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС
в периода 16 април – 18 май 2026 г.

№	Дата и начин на постъпване на становището (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	Име на лице/ наименование ЮЛ	Декларирани данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	30.04.2026 г. (по ел. поща)	**Миряна Михайлова Цветанова**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица	Във връзка с подготвения от Министерството на правосъдието проектозакон по особено производство по ГПК по делата-шамари, бих искала да организираме среща, на която да дискутираме неотложната необходимост този закон да разшири своя обхват. За съжаление подобен тип дела се използват и във връзка с уреждане на родителски права и подобни спорове от Семейния кодекс. Към момента не съществува нормативна уредба, която да регулира броя дела между страни, поради което е налице злоупотреба с право по	Неприети	Законопроектът въвежда специални правила за защита на ответниците в съдебни производства, които се водят поради тяхното публично участие в обществения дебат. Защитата на ответника е оправдана тогава, когато той упражнява посочените комуникационни свободи във връзка с важни за обществото въпроси. Това са въпроси, които засягат правата и законните интереси на обществото в области като: основни права, обществено здраве и безопасност,

			☒ Не са декларирани данни	дела за родителски права, при което едната страна завежда множество дела срещу другата страна с цел психически, емоционално и финансово изтощение. Пряко потърпевши от това в крайна сметка са децата. В Европа тази практика е част от контрол, който обикновено е форма на продължаващо домашно насилие след раздялата. Институциите се използват като инструмент за наказание на жертвата чрез множество сигнали и дела. Като председател на Националния съвет за превенция и защита от домашно насилие, се обръщам към Вас и като пряко потърпевш от тази практика. Към момента, ако направите справка по моето ЕГН в прокуратурата и съда, ще видите общия брой на преписки и дела, които в момента сигурно надминават 60 бр. Всичко това пречи на нормалния начин на живот на мен и на децата ми. Оставам на разположение за допълнителни въпроси и се надявам, че ще можем да проведем такава среща, защото познавам още стотици жени в моето положение, а предполагам, че има и пострадали мъже.		околна среда или климат; дейности на лице, което е публична фигура в обществения живот или частния сектор; въпроси, обсъждани в производства пред органите на законодателната, изпълнителната или съдебната власт, органите на местното самоуправление и други органи на държавната власт, предвидени в закона; сигнали или публично оповестена информация за корупция, измама или други престъпления или административни нарушения; дейности, насочени към защита на ценностите, залегнали в член 2 от Договора за Европейския съюз и Конституцията на Република България. В този смисъл е предложената от закона легална дефиниция на понятието „въпрос от обществен интерес“. Новата уредба, включително възможността за отхвърляне на очевидно неоснователен иск на ранен етап, ще се прилага само по делата, които се водят поради публично участие на ответника. Посочените в законопроекта индикатори за такава цел на делото срещу ответника са специфични и установени специално за защита на публичното участие. В случай че делото не се води срещу ответника поради неговото публично участие, ще се прилагат общите правила на Гражданския процесуален кодекс (ГПК). Разпоредбата на чл. 3 ГПК

						задължава участващите в съдебните производства лица и техните представители под страх от отговорност за вреди да упражняват предоставените им процесуални права добросъвестно и съобразно добрите нрави, както и да изнасят пред съда само истината. Злоупотребата с процесуални права може да има различни проявни форми, включително извършване на допустими процесуални действия, чрез които обаче се цели заобикаляне на закона или увреждане на насрещната страна. В практиката на Върховния касационен съд (ВКС) по чл. 3 ГПК са разгледани различни случаи, например: създаване на верига от частни жалби, които забавят процеса, злоупотреба с право на иск, злоупотреба с право на отвод, искане за тълкуване на решението с цел признаване на нови факти или постановяване на нещо различно и др. Възможностите, с които съдът разполага, за да противодейства на превратното упражняване на процесуални права, зависят от конкретното нарушение. Когато злоупотребата цели неоснователно забавяне на делото, съдът е длъжен да вземе мерки да организира адекватно своевременното му разглеждане, включително като не уважава неоснователните искания на страните, дисциплинира ги със средствата на ГПК, преустановява

						действия, съставляващи злоупотреба с право. Друга възможност е присъждането на обезщетение за вреди, включително и неимуществени. Евентуалното разширяване на приложното поле на защитните средства по дела, които не се водят поради публичното участие на ответника, а поради други причини, включително при спорове за родителски права, може да бъде предмет на бъдещи дискусии. Необходимо е първо да се приеме законопроектът и да се оцени неговото въздействие върху кръга на засегнатите обществени отношения.
2.	11.05.2026 г. – чрез Портала за обществени консултации	**Добри Димитров Ковачев**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица ☒ Не са декларирани данни	Българският проект за транспониране на Директива (ЕС) 2024/1069 е важна и правилна стъпка. Най-силното му качество е, че не ограничава защитата само до трансгранични дела, а я въвежда и за вътрешните граждански и търговски производства. Това трябва да остане. Но за да бъде законът ефективен, а не само символичен, са нужни следните 10 поправки: **1.** Да се запази националният обхват - Проектът правилно прилага защитата и при чисто вътрешни български дела. Това трябва да се защити като най-важното решение в проекта. **2.** Да се въведе изрична норма за пълни разумни разноски - Обезпечението на разноските е предварителна гаранция, но не е окончателна последица. При	Принципно приети Принципно приети	**1.** Законопроектът е осигурява такава защита по чисто вътрешни национални съдебни дела. **2.** Законопроектът предвижда точно такава уредба за присъждане на съдебните разноски.

				установена злоупотреба ищецът следва да понесе всички разумни разноски, включително пълните разноски за адвокатска защита, освен прекомерната част.		
				3. Да се добави обезщетение за вреди и възпираща санкция - Публикуването на решението е полезно, но недостатъчно. Моделите на Ирландия, Белгия и Испания показват по-силен подход чрез вреди, пълни разноски и санкции.	Принципно приети	**3.** В случай на вреди в резултат от воденето на делото, ответникът има право да предяви иск за обезщетение съгласно чл. 45 и сл. от Закона за задълженията и договорите. Не е необходимо в процесуалния закон да бъдат създавани нови правила във връзка с правото на обезщетение за вреди.
				4. Да се разшири amicus curiae механизмът - Чл. 388ф е тесен, защото допуска само НПО в обществена полза и само документи. Следва да се допуснат становища, данни и експертна информация от организации, синдикати, академични институции, професионални организации и адвокатски органи.	Частично приети	**4.** Само страните може да упражняват в пълен обем процесуални права за защита на своите интереси. Третите лица, които не са встъпили в производството като страни, имат ограничени процесуални възможности да представят доказателства, със съгласието на ответника. Становищата и други изявления на трети лица, които не участват по делото като свидетели или вещи лица, нямат доказателствен характер и биха усложнили и забавили процеса. Що се отнася до кръга на третите лица, до участие следва да бъдат допуснати такива, които имат връзка с публичното участие на ответника. Освен юридическите лица с обществено полезна дейност в областта на защитата на основните

						права и свободи, законопроектът допълнително ще признае такова качество на професионалните и синдикалните организации, в които ответникът членува. Тяхната дейност е пряко свързана със защитата на правата и законните интереси на ответника по повод на осъществявана от него професионална или трудова дейност и ефективно могат да допринесат за защитата в съдебното производство.
				5. Да се допусне по-късно искане при новоузнати основания - Мотивите сами признават, че SLAPP характерът може да стане видим след началото на делото. Затова срокът до първото заседание трябва да има изключение.	Неприети	**5.** Директива (ЕС) 2024/1069 изисква въвеждане на правила, които осигуряват ранно прекратяване на делото по явно неоснователни искове. Законопроектът предвижда като такъв краен момент първото заседание по делото, когато все още не е даден ход по същество на съдебното производство и искът не е разгледан. Установяването на по-късен етап на неоснователността на иска ще бъде основание за постановяване на решение, с което искът се отхвърля след разглеждане по същество. В допълнение може да се приложат и средствата за защита, предвидени в случай на злоупотреба с процесуални права.
				6. Да се добави гаранция за състезателност при служебно събрана информация - Когато съдът ползва публични източници или служебно събрани данни, страните трябва да бъдат уведомени и изслушани.	Приети	**6.** За да се гарантира правото на защита на страните и състезателното начало в производството, разпоредбата на чл. 388у, ал. 2 се допълва в смисъл, че съдът предоставя възможност на страните

						да изразят становище по доказателствата и фактите, които са събрани и установени служебно.
				7. Да се разшири статистиката на ВСС - Да се отчитат молби, уважени и отхвърлени искания, обезпечения, откази, оттегляния, спогодби, размер на претенциите, продължителност, видове ищци и ответници.	Неприети	**7.** Видът и обхватът на данните за производствата е съобразен с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069.
				8. Да се създаде публична информационна точка - Министерството на правосъдието, ВСС или определен орган следва да поддържа страница с права, образци, статистика и организации за подкрепа.	Принципно приети	**8.** Предложението не се отнася до съдържанието на законопроекта. Министерството на правосъдието разглежда различни възможности за повишаване на осведомеността във връзка със свободата на изразяване и делата срещу публичното участие.
				9. Да се включи преходна норма за висящите дела - Иначе първата реална група засегнати лица ще остане извън защитата.	Неприети	**9.** Процесуалните закони се прилагат занапред. Законопроектът не предвижда досегашните производства да се разглеждат или приключват по досегашния ред, т. е. по правилата преди влизането в сила на законовите изменения. Налице е възможност за директно приложение на новата рамка по отношение на висящи съдебни производства, но съобразно с етапа на разглеждане.
				10. Да се въведе последваща оценка на въздействието - Това вече е препоръчано от администрацията на Министерския съвет и трябва да бъде включено с конкретен срок и компетентен орган. Формулата е проста: достъпът до съд	Принципно приети	**10.** Министерството на правосъдието следва добрите практики при изготвяне на законопроекти и оценка за тяхното въздействие, като спазва

				остава защитен за добросъвестния ищец, но съдът не трябва да бъде използван като инструмент за икономическо изтощаване, сплашване и заглушаване на участие по въпроси от обществен интерес. Затова подкрепата за проекта трябва да бъде подкрепа с условия: по-силни разноски, реална санкция срещу злоупотребата и публична отчетност дали законът действително работи.		императивните изисквания на Закона за нормативните актове.
3.	11.05.2026 г. - чрез ел.поща	**адв. Добри Димитров Ковачев**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	Представям настоящото становище по публикувания проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, с който се въвеждат изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069 относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. Подкрепям законопроекта по принцип. Най-съществото и правилно решение в него е, че защитата не се ограничава до трансграничните случаи, а се разпростира и върху вътрешните граждански и търговски производства. Това е необходимо, защото възпиращият ефект върху публичното участие е еднакво разрушителен независимо дали делото има международен елемент. Същевременно считам, че проектът следва да бъде доразвит. В сегашния си вид той съдържа важни процесуални гаранции, но не осигурява достатъчно силни икономически и институционални последици срещу злоупотребяващия ищец. Рискът е законът да се превърне в добър процесуален сигнал, но не и в		

				реална защита за ответника, който е цел на дело “шамар”. Ефективната анти-SLAPP защита изисква не само ранно отхвърляне на очевидно неоснователния иск, а и пълно възстановяване на разумните разноски, възможност за обезщетение или възпираща санкция при злоупотреба, широко участие на организации с легитимен интерес, преходна приложимост към висящи дела, пълна статистика и последваща оценка на въздействието. Поради това предлагам следните изменения и допълнения, които са съобразени с минималния характер на Директива (ЕС) 2024/1069, с Препоръка (ЕС) 2022/758, с Препоръка CM/Rec(2024)2 на Съвета на Европа и с видимите тенденции в транспонирането в Белгия, Испания, Ирландия и Франция. **I.** Да се запази приложението на закона към вътрешните производства Проектният чл. 388с ГПК правилно предвижда, че правилата на глава тридесет и трета “б” се прилагат във всяко производство по граждански и търговски дела, водено поради публичното участие на ответника. Това разрешение следва да бъде запазено без стесняване. Ограничаването само до трансгранични дела би оставило без защита основната част от българските SLAPP хипотези и би създало неоправдано различие между ответници, намиращи се в еднакъв риск.	Принципно приети	**1.** Законопроектът е осигурява такава защита по чисто вътрешни национални съдебни дела.

				II. Да се въведе изрична норма за присъждане на всички разумни разноски Проектът урежда обезпечение на очакваните разноски на ответника, но не урежда достатъчно ясно окончателната последица при установена злоупотреба. Директива (ЕС) 2024/1069 изисква възможност злоупотребяващият ищец да понесе всички видове разноски, включително пълните разноски за процесуално представителство, освен ако са прекомерни. Затова следва да се добави изрична разпоредба, че при очевидно неоснователен иск или злоупотребяващо производство ищецът дължи всички разумни разноски на ответника, включи- стр. 2 от 3 телно адвокатското възнаграждение извън минималните размери, доколкото не е прекомерно спрямо фактическата и правната сложност.	Принципно приети	**2.** Законопроектът предвижда точно такава уредба за присъждане на съдебните разноски.
				III. Да се предвиди обезщетение за вреди и възпираща санкция при злоупотреба Публикуването на съдебното решение е полезна репутационна последица, но не е достатъчно средство срещу ищец с голям икономически ресурс. В реалните SLAPP дела вредата за ответника се състои не само в разноските, а и в загуба на време, професионален натиск, репутационна несигурност, психологическо изтощаване и въздържане от бъдещо публично участие. Следва да се предвиди възможност съдът, при установена злоупотреба, да присъди обезщетение за вредите от самото злоупотребяващо производство и/или да наложи	Принципно приети	**3.** В случай на вреди в резултат от воденето на делото, ответникът има право да предяви иск за обезщетение съгласно чл. 45 и сл. от Закона за задълженията и договорите. Не е необходимо в процесуалния закон да бъдат създавани нови правила във връзка с правото на обезщетение за вреди.

				възпираща процесуална санкция в полза на бюджета.		
				IV. Да се разшири участието на трети лица с легитимен интерес Проектният чл. 388ф ГПК допуска единствено юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват общественополезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи, да представят намиращи се у тях документи и други доказателства. Това е твърде тясно. На практика релевантният принос често ще бъде не само документ, а експертно становище, сравнителноправен анализ, данни за модел на съдебно преследване, професионална оценка на журналистически стандарт или информация от синдикална, академична, адвокатска или правозащитна организация. Ето защо следва да се въведе по-широк amicus curiae механизъм.	Частично приети	**4.** Само страните може да упражняват в пълен обем процесуални права за защита на своите интереси. Третите лица, които не са встъпили в производството като страни, имат ограничени процесуални възможности да представят доказателства, със съгласието на ответника. Становищата и други изявления на трети лица, които не участват по делото като свидетели или вещи лица, нямат доказателствен характер и биха усложнили и забавили процеса. Що се отнася до кръга на третите лица, до участие следва да бъдат допуснати такива, които имат връзка с публичното участие на ответника. Освен юридическите лица с общественополезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи, законопроектът допълнително ще признае такова качество на професионалните и синдикалните организации, в които ответникът членува. Тяхната дейност е пряко свързана със защитата на правата и законните интереси на ответника.
				V. Да се допусне искане за ранно отхвърляне и след първото заседание при новоузнати основания Проектният чл. 388т, ал. 1 ГПК ограничава искането за	Неприети	**5.** Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в

				отхвърляне най-късно до първото заседание или до отговора на исковата молба. Това е разбираемо като правило, но създава риск. SLAPP характерът може да стане видим по-късно чрез процесуалното поведение на ищеца, паралелни дела, медийни кампании, оттегляния, изменение на иска или злоупотреба с доказателствени искания. Следва да се добави изключение: ако основанията са възникнали или са станали известни по-късно, искането се прави незабавно след узнаването им.		публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява („стратегически съдебни производства, насочени срещу публично участие“) (Директива 2024/1069) изисква въвеждане на правила, които осигуряват ранно прекратяване на делото по явно неоснователни искове. Законопроектът предвижда като такъв краен момент първото заседание по делото, когато все още не е даден ход по същество на съдебното производство и искът не е разгледан. Установяването на по-късен етап на неоснователността на иска ще бъде основание за постановяване на решение, с което искът се отхвърля след разглеждане по същество. В допълнение може да се приложат и средствата за защита, предвидени в случай на злоупотреба с процесуални права.
				VI. Да се гарантира състезателност при служебно събрана информация Проектният чл. 388у, ал. 2 ГПК позволява на съда служебно да събира доказателства и да взема предвид проверена информация от публично достъпни източници. Това е оправдано при SLAPP, но трябва да бъде балансирано. Следва изрично да се предвиди, че съдът не може да основе акта си на служебно събрана или публично проверена информация, без	Приети	**6.** За да се гарантира правото на защита на страните и състезателното начало в производството, разпоредбата на чл. 388у, ал. 2 се допълва в смисъл, че съдът предоставя възможност на страните да изразят становище по доказателствата и фактите, които са събрани и установени служебно.

				предварително да уведоми страните и да им даде възможност за становище.		
				VII. Да се разшири статистиката по Закона за съдебната власт Проектният чл. 377б ЗСВ предвижда ежегодно публикуване на данни за приключилите производства, по които са били приложени правилата по глава 33б ГПК. Това е необходимо, но недостатъчно. Следва да се събират данни и за подадени молби, уважени и отхвърлени молби, обезпечения на разноски, откази, обезпечения на искове, прекратявания, оттегляния, спогодби, продължителност, размер на претенциите, видове ищци и ответници и трансграничен или вътрешен характер. Без тези данни последващата оценка няма да може да установи дали законът работи.	Неприети	**7.** Видът и обхватът на данните за производствата е съобразен с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069.
				VIII. Да се създаде публична информационна точка за анти-SLAPP защита Следва да се предвиди Министерството на правосъдието, самостоятелно или съвместно с ВСС и адвокатурата, да поддържа публична информационна страница с процесуалните га- стр. 3 от 3 ранции, образци на искания, данни за правна помощ, статистика и организации за подкрепа. Това съответства на европейската препоръчителна рамка и превръща закона в достъпен инструмент, а не само в текст в ГПК.	Принципно приети	**8.** Предложението не се отнася до съдържанието на законопроекта. Министерството на правосъдието разглежда различни възможности за повишаване на осведомеността във връзка със свободата на изразяване и делата срещу публичното участие.
				IX. Да се предвиди преходна приложимост към висящите дела	Принципно приети	**9.** Процесуалните закони се прилагат занапред. Законопроектът не

				Процесуалните гаранции следва да се прилагат и към висящите производства, доколкото съдебното дирене в съответната инстанция не е приключило. В противен случай лицата, които вече са подложени на дела “шамари”, ще бъдат лишени от първата реална защита, заради която законът се приема. Преходната норма може да предвиди едномесечен срок от влизането в сила на закона за подаване на искания по глава 33б ГПК в заварените производства.		предвижда досегашните производства да се разглеждат или приключват по досегашния ред, т. е. по правилата преди влизането в сила на законовите изменения. Налице е възможност за директно приложение на новата рамка по отношение на висящи съдебни производства, но съобразно с етапа на разглеждане.
				X. Да се предвиди последваща оценка с конкретен срок и орган Администрацията на Министерския съвет вече е препоръчала в заключителните разпоредби на законопроекта да бъде посочено в какъв срок ще се извърши последваща оценка на въздействието и кой орган ще я организира. Това предложение следва да бъде прието. Предлагам последващата оценка да се извърши в срок до 24 месеца от влизането в сила на закона от Министерството на правосъдието, въз основа на данни от ВСС и становища на съдилища, адвокатура, НПО, журналистически и академични организации.	Принципно приети	**10.** Министерството на правосъдието следва добрите практики при изготвяне на законопроекти и оценка за тяхното въздействие, като спазва императивните изисквания на Закона за нормативните актове.
				XI. Конкретни искания **1.** Да бъде запазено приложението на глава 33б ГПК към всички граждански и търговски дела, включително вътрешните производства.	Принципно приети	**1.** Законопроектът е осигурява такава защита по чисто вътрешни национални съдебни дела.
				2. Да бъде добавена изрична разпоредба за присъждане на всички разумни	Принципно приети	**2.** Законопроектът предвижда точно такава уредба за присъждане на съдебните разноски.

				разноски на ответника при очевидно неоснователен иск или злоупотребяващо производство. **3.** Да бъде предвидена възможност за обезщетение за вреди и/или възпираща процесуална санкция при установена злоупотреба. Нов чл. 388ч ГПК - разноски, вреди и санкции След чл. 388ц да се създаде нов чл. 388ч, а досегашният чл. 388ч да стане чл. 388ш: “Чл. 388ч. (1) Когато съдът установи, че искът е очевидно неоснователен или че производството представлява злоупотреба със съдебно производство поради публичното участие на ответника, съдът осъжда ищеца да заплати на ответника всички разумни разноски по делото, включително разноските за процесуално представителство, освен в частта, в която са прекомерни с оглед действителната правна и фактическа сложност на делото. (2) Ответникът може да претендира обезщетение за вреди, причинени от злоупотребяващото производство, по общия ред. Когато това е поискано в същото Приложение № 1 към становище по обществена консултация #12297-К стр. 2 от 3 производство и не затруднява несъразмерно разглеждането му, съдът може да се произнесе по обезщетението с решението си. (3) При установена злоупотреба съдът може да наложи на ищеца глоба в размер, определен съобразно тежестта на злоупотребата,	Неприети	**3.** В случай на вреди в резултат от воденето на делото, ответникът има право да предяви иск за обезщетение съгласно чл. 45 и сл. от Закона за задълженията и договорите. Не е необходимо в процесуалния закон да бъдат създавани нови правила във връзка с правото на обезщетение за вреди. Действащото законодателство урежда възможност за съединяване на искове за разглеждането им в едно общо производство, поради което не е необходимо да правят изменения и допълнения. В чл. 211 от Гражданския процесуален кодекс са уредени правила за предявяване на насрещен иск от ответника и условията за това. Няма пречка ответникът да предяви иск за вреди и в самостоятелно производство по общия ред.

				процесуалното поведение, цената на иска и имущественото състояние на ищеца.” Мотив: пълните разноски са ядро на ефективната защита. Обезщетението и санкцията имат възпиращ ефект, особено когато публикацията на решението няма реална цена за икономически силния ищец.		
				4. Да бъде разширен чл. 388ф ГПК чрез amicus curiae механизъм за организации и институции с легитимен интерес. Чл. 388ф ГПК - amicus curiae и легитимен интерес Чл. 388ф да се измени така: “Чл. 388ф. (1) Със съгласието на ответника юридически лица с нестопанска цел, синдикални организации, професионални организации, висши училища, научни организации, органи на адвокатурата и други лица с легитимен интерес от защитата на публичното участие могат до приключване на съдебното дирене в първа инстанция да представят писмени становища, документи, данни, експертна информация и други доказателства, относими към публичното участие, въпроса от обществен интерес или наличието на обстоятелства по чл. 388у, ал. 1. (2) Съдът допуска представените материали, доколкото са относими и не затрудняват несъразмерно разглеждането на делото. Страните имат право да изразят становище по тях.” Мотив: въвежда се истински механизъм за експертна и институционална подкрепа на ответника без превръщане на третите лица в страни.	Частично приети	**4.** Само страните може да упражняват в пълен обем процесуални права за защита на своите интереси. Третите лица, които не са встъпили в производството като страни, имат ограничени процесуални възможности да представят доказателства, със съгласието на ответника. Становищата и други изявления на трети лица, които не участват по делото като свидетели или вещи лица, нямат доказателствен характер и биха усложнили и забавили процеса. Що се отнася до кръга на третите лица, до участие следва да бъдат допуснати такива, които имат връзка с публичното участие на ответника. Освен юридическите лица с обществено полезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи, законопроектът допълнително ще признае такова качество на професионалните и синдикалните организации, в които ответникът членува. Тяхната дейност е пряко свързана със

						защитата на правата и законните интереси на ответника.
				5. Да бъде добавено изключение от срока по чл. 388т, ал. 1 ГПК при основания, възникнали или станали известни по-късно. Чл. 388т, ал. 1 ГПК - срок за искането В края на ал. 1 да се добави изречение второ: “Когато основанията за искането са възникнали или са станали известни на ответника след този момент, искането може да бъде направено незабавно след узнаването им, но не по-късно от приключване на съдебното дирене в съответната инстанция.” Мотив: SLAPP характерът често се установява от поведението на ищеца след образуване на делото. Това е съобразено и с мотивите на проекта, които признават, че необходимата информация може да стане налична по всяко време в хода на производството.	Неприети	**5.** Директива 2024/1069 изисква въвеждане на правила, които осигуряват ранно прекратяване на делото по явно неоснователни искове. Законопроектът предвижда като такъв краен момент първото заседание по делото, когато все още не е даден ход по същество на съдебното производство и искът не е разгледан. Установяването на по-късен етап на неоснователността на иска ще бъде основание за постановяване на решение, с което искът се отхвърля след разглеждане по същество. В допълнение може да се приложат и средствата за защита, предвидени в случай на злоупотреба с процесуални права.
				6. Да бъде добавена гаранция за състезателност при служебно събрана информация. Чл. 388у, ал. 2 ГПК - състезателност В края на ал. 2 да се добави: “Когато съдът възнамерява да се основе на служебно събрани доказателства, служебно известни факти или проверена информация от публично достъпни източници, той уведомява страните и им предоставя подходящ срок за становище.” Мотив: гарантира се чл. 6 ЕКПЧ, равенството на страните и	Приети	**6.** За да се гарантира правото на защита на страните и състезателното начало в производството, разпоредбата на чл. 388у, ал. 2 се допълва в смисъл, че съдът предоставя възможност на страните да изразят становище по доказателствата и фактите, които са събрани и установени служебно.

				състезателното начало, без да се отнема нужната активност на съда.		
				7. Да бъде разширен чл. 377б ЗСВ относно статистиката. Чл. 377б ЗСВ - разширена статистика Чл. 377б ЗСВ да се допълни с данни за: подадени искания по чл. 388т; уважени и отхвърлени искания; подадени искания за обезпечение на разноски; уважени и отхвърлени обезпечения; постановени откази за обезпечение на иск по чл. 391, ал. 6; прекратени, оттеглени и приключили със спогодба дела; продължителност; цена на иска; размер на присъдените разноски; видове ищци и ответници; вътрешен или трансграничен характер. Мотив: без такава статистика последващата оценка ще бъде формална и няма да покаже дали законът намалява охлаждащия ефект.	Неприети	**7.** Видът и обхватът на данните за производствата е съобразен с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069.
				8. Да бъде предвидена публична информационна точка за анти-SLAPP защита. Нова заключителна разпоредба - публична информационна точка Да се създаде нов параграф: “Министерството на правосъдието поддържа на интернет страницата си публична информация относно процесуалните гаранции срещу стратегически съдебни производства, насочени срещу публично участие, включително приложимите правила, образци на процесуални искания, информация за правна помощ, данни за организации за подкрепа и ежегодните статистически данни по чл. 377б от	Принципно приети	**8.** Предложението не се отнася до съдържанието на законопроекта. Министерството на правосъдието разглежда различни възможности за повишаване на осведомеността във връзка със свободата на изразяване и делата срещу публичното участие.

				Закона за съдебната власт.” Мотив: законът трябва да бъде реално достъпен за лицата, които най-често нямат ресурс да издържат дълъг процес.		
				9. Да бъде добавена преходна норма за висящите дела. Преходна разпоредба - висящи дела Да се създаде преходна разпоредба: “Правилата на глава тридесет и трета “б” от Гражданския процесуален кодекс се прилагат и за висящите към датата на влизане в сила на този закон производства, доколкото съдебното дирене в съответната инстанция не е приключило. Исканията по чл. 388т и чл. 403а могат да бъдат направени в едномесечен срок от влизането в сила на закона.” Мотив: осигурява се незабавна защита на заварените ответници, без да се нарушава приключена процесуална фаза	Неприети	**9.** Процесуалните закони се прилагат занапред. Законопроектът не предвижда досегашните производства да се разглеждат или приключват по досегашния ред, т. е. по правилата преди влизането в сила на законовите изменения. Налице е възможност за директно приложение на новата рамка по отношение на висящи съдебни производства, но съобразно с етапа на разглеждане.
				10. Да бъде добавена заключителна разпоредба за последваща оценка на въздействието. Да се създаде нов параграф: “Министерството на правосъдието организира последваща оценка на въздействието на този закон в срок до 24 месеца от влизането му в сила. Оценката се извършва въз основа на данните по чл. 377б от Закона за съдебната власт и след консултации с Висшия съдебен съвет, съдилищата, адвокатурата, журналистически, правозащитни, академични и други организации с легитимен интерес.” Мотив: съобразява се изричната препоръка на	Принципно приети	**10.** Министерството на правосъдието следва добрите практики при изготвяне на законопроекти и оценка за тяхното въздействие, като спазва императивните изисквания на Закона за нормативните актове.

				администрацията на Министерския съвет. Приложение № 1 към становище по обществена консултация #12297-К **11.** Чл. 403а ГПК - връзка с окончателните разноски В чл. 403а да се добави алинея: “(5) Допускането или отказът за допускане на обезпечение на разноските не предопределя окончателното произнасяне на съда по чл. 388ч.” Мотив: отделя се предварителната гаранция от окончателната отговорност за разноски. **12.** Настоящото становище и всяко от предложенията да бъдат включени и разгледани в справката по чл. 26, ал. 5 ЗНА с мотиви при евентуално неприемане. .	Принципно приети	**11.** Министерството на правосъдието предлага нова редакция на разпоредбите относно обезпечението за разноски, като се отчита необходимостта от защита на правото на достъп до съд. Допускането или отказът за допускане на разноски не може да бъдат условие за окончателното произнасяне по делото, включително да бъдат основание за прекратяване на делото. **12.** Бележката няма характер на самостоятелно предложение по законопроекта.
4.	15.05.2026 г. – чрез ел.поща	**Софийски адвокатски съвет**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Неприложимо	Софийската адвокатска колегия излага своите възражения по публикувания в портала за обществени консултации strategy.bg проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, чрез който се цели да бъдат въведени изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. В публикувания проект е посочено, че основната цел на предлаганите промени е		

				създаването на специални правила в Гражданския процесуален кодекс, чрез които да се осигурява защита на журналистите, защитниците на правата на човека и други участници в обществения дебат, когато срещу тях се водят дела поради публичното им участие по въпроси от обществен интерес, както и укрепване на плурализма и на обмена на идеи и мнения като гаранция на демократичното общество, и не на последно място облекчаване на натоварването на съдебната система чрез отхвърляне на явно неоснователни искове във възможно най-ранен етап на производството. Проектътпо принцип отразява положителните намерения на изпълнителната власт чрез Министерство на правосъдието да предложи особени правила за този тип производства, но същевременно има нужда от съществена преработка.		
				1. В предложения текст на чл. 388т, ал. 1 е предвиден неясно дефиниран срок за упражняване правото на ответника да направи искането за ранно отхвърляне на очевидно неоснователен иск. „Чл. 388т. (1) Ответникът може да поиска отхвърляне на иск, предявен поради публичното му участие, като очевидно неоснователен. Искането може да бъде направено най-късно в първото заседание за разглеждане на делото (или в отговора на исковата молба).“ Предлагаме срокът за искането по чл.388т ГПК да бъде посочен еднозначно като „най-късно с отговора на исковата молба“ с цел да се	Приети	**1.** Директива 2024/1069 изисква въвеждане на правила, които осигуряват ранно прекратяване на делото по явно неоснователни искове. Предложеният текст на разпоредбата на чл. 388т, ал. 1, който предвиждаше две възможности за краен срок, възприема само едната от тях – а именно най-късно в първото заседание за разглеждане на делото. Този момент би позволил на ответника по-дълъг срок да упражни искането си за прекратяване, на съда – да вземе предвид както писмените

				избегне насрочване на делата по очевидно неоснователни искове в открито съдебно заседание и извършването на още разноски от страните. **2.** Срокът за обосноваване на иска по чл.388т, ал. 2 е предложен като изключително кратък за ищеца (едноседмичен). Освен това предложеният текст не предвижда задължение за съда да изпраща искането по чл.388т на ответника и да му даде възможност да вземе становище по него. Следователно ищецът ще узнае за подаденото искане по чл.388т едва след като съдът вече се е произнесъл по това искане и е приел, че искът е очевидно неоснователен, което ще ангажира ищеца с необходимостта да обоснове иска си в посочения кратък срок от 1 седмица. Много по-удачно законодателно решение е искането по чл.388т да се изпраща на ищеца за становище в едноседмичен срок, за да има възможност ищецът да заяви дали искането е допустимо и основателно, дали има злоупотреба с процесуални права и необходимост от допълнително обосноваване на иска. Едва след като вземе предвид становището на двете страни, съдът следва да се произнесе по искането, а определеният срок за обосноваване на иска по чл.388т, ал.2 следва да бъде поне равен на срока за отговор на иска в съответното производство (месечен, или двуседмичен в производствата по търговски дела).	Частично приети	изявления на страните, така и изяленията им в откритото съдбено заседание. **2.** Разпоредбата на чл. 388т, ал. 2 се редактира, за да осигури възможност на ищеца да изрази становище по искането за прекратяване, преди съдът да се е произнесъл, че искът е очевидно неоснователен. Новата редакция предвижда още, че съдът продължава разглеждането на делото, когато искането на ответника за прекратяване е неоснователно.

				3. В цитираната Директива 2024/1069 е указано ясно в чл. 1, че държавите членки ще осъществяват защита на лицата, ангажирани в публично участие от явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. Същевременно в предложения проект на ЗИДГПК е посочено в чл.388у, че съдът преценява дали производството има за цел да осигури защита на накърнени законни интереси и права чрез основателен иск, или има за основна цел да възпрепятства, ограничи или санкционира ответника заради публичното му участие, но установяването на злоупотреба с права не е предвидено като предпоставка за уважаване на искането за ранно отхвърляне на очевидно неоснователния иск по чл.388т. Ето защо, намираме че по-удачно законодателно решение, което съответства в по-пълна степен с приложимата директива, би било в чл.388у, ал.1, текстът да се измени по следния начин: „При произнасяне по искането за отхвърляне на иска по чл.388т, съдът преценява дали производството има за цел да осигури защита на накърнени законни интереси и права чрез основателен иск, или има за основна цел да възпрепятства, ограничи или санкционира ответника поради публичното му участие, като взема предвид следните обстоятелства:“	Неприети	**3.** Правната уредба е съобразена с изискванията на Директива 2024/1069 относно мерките за защита по делата срещу публично участие. В случай, че е налице очевидно неоснователен иск, разглеждането на делото не е оправдано и следва да бъде прекратено на възможно най-ранен етап. Ако искът не е очевидно неоснователен, но съдът установи, че делото се поради публичното участие на ответника на по-късен етап, тогава съдът ще разгледа иска по същество. Съдът може да предприеме различни мерки, за да противодейства на превратното упражняване на процесуални права, в зависимост от естеството на конкретното нарушение. В допълнение към установените в практиката средства за противодействие, новите правила на ГПК предвиждат и специални мерки за защита на ответника по дело, насочено срещу него поради публичното му участие.

				4. В предложения проект вносителят е доразвил и допълнил текста на чл. 4, т. 3 от Директива 2024/1069 относно случаите на злоупотреба с процесуални права и тактики, като е дописал три нови примера за такава злоупотреба в т.6 - 8 на чл. 388у, ал. 2: „т. 6. умишлено насочване на иска срещу физически лица вместо срещу юридическото лице, отговорно за посочените в исковата молба действия или изявления; т.7. действия по дискредитиране или разкриване на подробности от личния живот на ответника; т.8. други действия на ищеца, насочени срещу упражняването на правото на свобода на изразяване на мнение и свобода на информация по въпроси от обществен интерес, на свобода на изкуствата и науките или на свобода на събранията и сдруженията по въпроси от обществен интерес.“ Споделяме опасения, че и трите дописани хипотези не са удачно разписани. Текстът на т. 6 - умишленото насочване на иска срещу физическите лица вместо срещу юридическото лице, носещо отговорност за посочените в исковата молба действия или изявления, според нас следва да отпадне, защото в българското деликтно право и традиция отговорността на юридическото лице по чл. 49 ЗЗД по-скоро е изключение и тя е безвиновна отговорност, която се базира именно на виновните действия на физическото лице. Освен това ако увреждането е причинено от неколцина, те отговарят солидарно. В нашето законодателство няма обща норма, която да налага като	Неприети	**4.** Предложените в чл. 388у, ал. 1 хипотези са установени като типични средства за въздействие върху лицата, които упражняват правото си на публично участие в обществения дебат по въпроси от важно обществено значение. Наречени още „индикатори за делата шамари“, те са специално предвидени както в Директива 2024/1069, така и Препоръка CM/Rec(2024)2 на Комитета на министрите на Съвета на Европа до държавите членки относно противодействие на използването на стратегически съдебни дела срещу публичното участие (SLAPPs) от 5 април 2024 г. Следва да се отбележи, че когато ищецът е насочил иска си срещу избрания ответник, без да търси отговорност от лицето или лица, които в действителност са засегнали негови права, той не търси действителна защита. Такъв иск може да не е очевидно неоснователен, а може да е само частично основателен. След като даде ход на делото, съдът може да отхвърли иска след продължително разглеждане, което да увреди съществено правата и интересите на ответника. Останалите индикатори по т. 7 и 8 се отнасят до специфични хипотези на извънпроцесуално поведение на ищеца, които обаче се отнасят до засягане на неприкосновеността на

				предпочитан ответник юридическото лице, възложител на работата или юридическото лице, което администрира съответната платформа за публични изяви. Хипотезите, предвидени в т. 7 и т. 8 пък са предложени прекалено общо и може да нямат никакво отношение към предмета на спора – действия по дискредитиране или разкриване на подробности от личния живот на ответника, както и други действия насочени срещу свободата на словото (които дори може да не касаят ответника), не могат да наложат извод за очевидна неоснователност на предявения иск в конкретното производство.		личния живот и свободата на словото. Важно е да се отбележи, че съдът не е обвързан в преценката дали делото има за цел да санкционира ответника поради публичното му участие, ако е налице някоя от хипотезите по чл. 388у, ал. 1. Колкото повече индикатори са налице, толкова по-обоснована би била преценката на съда за целта на делото.
				5. Предвиденото служебно събиране на доказателства в текста на чл. 388у, ал. 2 надминава всякакви предели на разума и пропорционалността, и на практика прави производството едностранно. Сочи се, че съдът ще може служебно да прави проверки в информационни системи и регистри на съдилищата и други органи, осъществяващи публични функции, да събира доказателства и да взема предвид факти, непосочени от страните, както и служебно известни факти. Ако изобщо се допусне подобно служебно събиране на доказателства и извършване на проверки, резултатите от тези проверки трябва да се документират, и документираните резултати и събраните доказателства трябва да се връчват на ищеца, като се укаже на ищеца какво отношение имат тези доказателтва към установяване на злоупотребата с права и очевидната	Приети	**5.** Новата редакция на чл. 388у, ал. 2 се съобразява с предложенията. Обстоятелствата по ал. 1 се установяват само въз основа на събраните по делото доказателства. В случай на служебно събрани доказателства съдът предоставя възможност на страните да изразят становище по доказателствата и фактите. Важно е да бъде осигурена възможност за събиране на доказателства по инициатива на съда, тъй като възможните индикатори за делата, водени поради публичното участие на ответника, са обстоятелства, чието съществуване не винаги може да бъде установено по категоричен начин от твърденията на страните и представените от тях доказателства.

				неоснователност на иска му и се даде възможност на ищеца да вземе становище и да представи на свой ред доказателства. Освен това трябва да е ясно, че както фактите, непосочени от страните, така и служебно известните факти, трябва да се установяват от доказателствата, приложени в кориците на делото и връчени на ищеца. В противен случай законодателят ще рискува ищецът да не може да се защити от произволните проверки, които съдът е извършил и да види резултата от тях, материализиран едва в диспозитива на решението за отхвърляне на иска му. **6.** Предложената норма на чл.388ф следва да се измени, като не се ограничава кръга на организациите, които имат законен интерес да защитят правата на ответника само до „юридически лица с нестопанска цел“. В директива 2024/1069 организациите, които имат право да подкрепят ответника са дефинирани по следния начин: „сдруженията, организациите, синдикалните организации и другите субекти, които в съответствие с критериите, определени в националното им право, имат законен интерес от защитата или утвърждаването на правата на лицата, които се ангажират в публично участие“. Това означава, че адвокатските колегии например като професионални организации, които според действащото национално право имат възложена защита на правата и интересите на адвокатите (чл.89, т.5 ЗАдв.), би трябвало да могат да	Частично приети	Преобладават хипотези, които се отнасят до поведението и дейността на страните извън висящото производство, а за публичното участие на ответника – журналист, правозащитник или друга обществена личност, обикновено съществуват достатъчно данни и доказателства в публичното пространство. **6.** Само страните може да упражняват в пълен обем процесуални права за защита на своите интереси. Третите лица, които не са встъпили в производството като страни, имат ограничени процесуални възможности да представят доказателства, със съгласието на ответника. Изходът на съдебния спор не може да зависи от волята на трети лица, които може да преследват свои интереси, но няма да бъдат обвързани от съдебното решение. Що се отнася до кръга на третите лица, до участие следва да бъдат допуснати такива, които имат връзка с публичното участие на ответника. Освен юридическите лица с обществено полезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи, законопроектът допълнително ще признае такова

				осъществят подкрепа на ответниците-адвокати в производства, в които се цели сплашване на адвокати и ограничаване на техните публични изяви и свободата им на изразяване. Освен това чл.388ф ограничава подкрепата от тези организации само до представяне на доказателства с писмена молба по делото, но директивата предвижда, че трябва да имат възможност „да подкрепят ответника, с неговото с одобрение, или да предоставят информация в такива производства в съответствие с националното право“. Затова Софийският адвокатски съвет намира за правилно да се предвиди право на тези организации (и особено на професионалните организации, в които ответникът членува) да встъпват в делото като трето лице помагач на ответника и да правят самите те искания по чл.388т за ранно отхвърляне на иска и обезпечаване на разноските. Предложеният текст на чл.388ф ограничава както кръга на организациите, подкрепящи ответника, така и формите на подкрепа и участие в производството, което на практика ще направи тази норма неефективна и ще доведе до неправилно транспониране на директивата.		качество на професионалните и синдикалните организации, в които ответникът членува. Тяхната дейност е пряко свързана със защитата на правата и законните интереси на ответника. При преценката на средствата, чрез които третите лица може да оказват подкрепа на ответника, като безспорно значими са избрани доказателствата. Становищата, справките и изявленията на трети лица, които не участват по делото като свидетели или вещи лица, нямат доказателствен характер и само биха усложнили и забавили процеса.
				7. Предложеният законопроект не предвижда частично ранно отхвърляне на иска, ако се прецени че искът по принцип е основателен, но размерът му е очевидно прекомерен или само една част от иска е очевидно неоснователна и представлява злоупотреба с права. Същевременно от	Неприети	**7.** Правилно се отбелязва, че законопроектът не предвижда възможност за частично ранно отхвърляне на иска. При извършване на преценка за злоупотребата с процесуални права съдът взема предвид частичната прекомерност,

				законопроекта не става напълно ясно дали е допустимо съдът да приеме, че е сезиран с очевидно неоснователен иск само по отношение на част от исковата претенция, тъй като се съдържат противоречиви текстове. Така в чл.388у, ал.1, т.2 от проекта се сочи, че „съдът преценява дали производството има за цел защита на накърнени законни интереси и права чрез основателен иск, или има за основна цел да възпрепятства, ограничи или санкционира ответника поради публичното му участие, като взема предвид“ и „необоснованост, непропорционалност или прекомерност на иска или на част от него, включително на цената на иска, спрямо твърдяното засягане на правата на ищеца“. Тоест при извършване на преценка за злоупотребата с процесуални права съдът трябва да вземе предвид частичната прекомерност, непропорционалност или необоснованост на иска, но при произнасяне по искането по чл.388т и постановяване на съдебното решение за ранно отхвърляне на иска по чл.388х не е предвидено частично произнасяне и продължаване на производството в останалата част. Неяснотата се задълбочава още повече от предложените текстове в глава Тридесет и пета „а“ относно обезпечаването на разноски, където отново е предвидена възможност в чл.403а съдът да допусне само частично обезпечаване на разноските на ответника.		непропорционалност или необоснованост на иска, но при произнасяне по искането по чл. 388т и постановяване на съдебното решение за ранно отхвърляне не може да прекрати производството само частично. Това е принципно положение в Директива 2024/1069) - ранното прекратяване на делото по очевидно неоснователни искове налага произнасяне с решение, когато още не е даден ход по същество и искът не е разгледан. Установяването на по-късен етап, че искът е изцяло или частично неоснователен ще бъде основание за постановяване на решение, с което искът се отхвърля след разглеждане по същество.
				8. Предложеното изменение на чл. 391 ГПК с нова ал. 6 е ненужно, тъй като в	Неприети	**8.** Новата разпореба в чл. 391, ал. 6 ГПК поставя не като единствено, а

				нашето процесуално право обезпечение на иск принципно се допуска ако искът е подкрепен с убедителни писмени доказателства (чл.391, ал.1, т.1 ГПК), а ако липсват достатъчно такива се изисква гаранция в определения от съда размер (чл.391, ал.1, т.2 ГПК). Освен това изискването искът да е подкрепен единствено с „убедителни писмени доказателства“ е прекалено ограничаващо, тъй като исковете за вреди от публични изявления вече много често се базират не на писмени доказателства, а на видеоматериали от социалните мрежи или медиите, свидетелски показания или експертни заключения.		като задължително условие за обезпечение на иска представянето на убедителни писмени доказателства. Видно от мотивите към законопроекта, сред най-честите тактики за натиск върху ответника е налагането на обезпечение върху цялото или съществена част от неговото имущество, което е от естество да го лиши от средства да се издържа или да продължи дейността си. Съгласно общите правила на чл. 391, ал. 1 ГПК това би било допустимо и без представяне на убедителни писмени доказателства за основателността на иска, стига ищецът, поискал обезпечение на иска, да заплати гаранция. За да се ограничи ефектът от подобно засягане на ответника, като специална мярка срещу злоупотребата с права се въвежда правилото, че обезпечение на иск в производство поради публичното участие не се допуска, ако не са представени убедителни писмени доказателства.
				9. Предложеното изменение в чл. 403, ал. 2 ГПК принципно е разумно, тъй като отразява положителната идея ако ищецът е внесъл гаранция за обезпечение на иска и е подал молба гаранцията да бъде освободена при отхвърляне на обезпечения иск или прекратяване на производството по същия иск, ответникът да може да възрази срещу освобождаването на гаранцията, като	Неприети	**9.** Целта на измененията в чл. 403, ал. 2 ГПК е да улесни събирането на разноските за сметка на гаранцията. Ако смисълът е да не се води изпълнително дело, тогава и издаването на изпълнителен лист не би било оправдано.

				разполага с две възможности: като подаде искане сумата на гаранцията директно да му бъде изплатена за погасяване на разноските, които са присъдени в полза на ответника в производството по обезпечения иск (нова редакция на текста) или като предяви иск за причинените му вреди (стара редакция по досега действалия текст на чл.403, ал.2, изр.второ). Това би спестило на ответника изпълнително производство, но за да е юридически коректен текста в него би трябвало да се добави още едно изречение, че изплащането на присъдените разноски става само след представяне на изпълнителния лист за тези разноски, за да бъде извършено отбелязване за платената сума. По същия начин ако съдебен изпълнител събере разноските, връща изпълнителния лист с отбелязване за събраните суми. **10.** Предвидената в глава 35а възможност ответникът по посочената категория искове да може във всяко положение на делото до приключване на съдебното дирене пред въззивната инстанция да иска да бъде задължен ищецът да внесе гаранция за очакваните разноски на ответника в производството, е уредена по неподходящ начин и може да предизвика усложнения в процеса поне в няколко отношения: **10.1.** На първо място, възможността да се прави искане за предварително обезпечаване/внасяне на очакваните разноски на ответника трябва да бъде ограничена с краен срок на един по-	Неприети	**10.** Предвид постъпилите възражения и становища относно предпоставките за допускане на обезпечение на разноските и последиците от невнасянето им за изхода на спора, Министерството на правосъдието предлага редакция на разпоредбите, която съобразва правото на достъп до съд. Допускането или отказът за допускане на разноски няма да бъдат условие за окончателното произнасяне по делото, включително да бъдат основание за прекратяване на делото.

				начален етап на производството, като например в срока за отговор на исковата молба. Удачно е също да се предвиди, че ако ищецът не внесе очакваните разноски и делото се прекрати (както предвижда чл.403в, ал.2 от проекта), ще му бъде възстановена половината държавна такса, внесена за разглеждане на делото от първоинстанционния съд, за да се стимулира ранното добросъвестно поведение и оттегляне от очевидно неоснователните производства, както и бъдещото въздържане от такива претенции. Сега предвиденият срок за този тип искания до края на съдебното дирене във въззивната инстанция, може да доведе до изключително несправедлив резултат – ищецът да е направил значителни разноски за две съдебни инстанции и делото му да бъде прекратено. Очакваните разходи и неблагоприятни последици е добре да бъдат известни за ищеца в самото начало на съдебното производство с оглед принципа на легитимните очаквания, а не да възникнат преди евентуалното приключване на производството на въззивна инстанция (която много често е и последна). **10.2.** На второ място, от предложените текстове не става ясно какво могат да включват очакваните разноски на ответника, които трябва да се обезпечат – това само разноски за първата съдебна инстанция ли могат да бъдат, или очаквани разноски за трите съдебни инстанции (без да е сигурно, че		

				производството ще се развие на три инстанции). **10.3.** На трето място, в предложените текстове има доста неясноти – например предвидено е, че съдът може да уважи само частично молбата за обезпечаване на разноските, но само ако очакваните съдебни разноски, посочени в списъка на ответника не са обосновани или адвокатското възнаграждение е прекомерно, но не и частично по отношение на исковата претенция (тоест да поиска обезпечаване на разноските само за онази част от иска, която е очевидно прекомерна по размер и неоснователна). Респективно не е уредено в чл.403в, ал.2 дали е възможно в такъв случай частично прекратяване на производството и продължаване на делото в останалата част. **10.4.** Накрая, не става ясно дали при внесена сума за обезпечаване на разноските по реда на чл. 403а-403в ще се прилага същата възможност за директно изплащане на разноските на ответника, които са му присъдени, която е предвидена да се прилага по отношение на гаранцията, внесена за обезпечаване на самия иск по чл. 403, ал. 2 ГПК.		
				11. В §7 от законопроекта се предвижда да бъде изменена нормата на чл. 38, ал.1 от Закона за адвокатурата, като се предвиди възможност адвокатите да предоставят безплатна правна помощ и на още една категория лица – „лица, които са ответници в производство по глава 33б от ГПК“. Софийският	Неприети	**11.** Ответниците по дела, насочени срещу публичното им участие, са самостоятелна категория ползватели на безплатна правна помощ от адвокатите, която не е в привилегировано положение спрямо останалите в чл. 38, ал. 1. Законът защитава тези лица не защото са

				адвокатски съвет не намира основание тези ответници да не се приобщават към категорията „материално затруднени лица“ и да се ползват от безплатна адвокатска защита по преценка на адвоката на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. Ответниците по тази категория искове по никакъв начин не са привилегировани спрямо ищците в искове по потребителски спорове, спрямо подателите на сигнали или спрямо лицата, пострадали от домашно насилие например, за да бъдат предвидени като някаква специална категория страни, на които ще се оказва безплатна правна защита без оглед но това дали същите са материално затруднени или не. В случай, че вносителят на законопроекта не заличи този текст от окончателния проект, е задължително поне в основния текст на чл.403б, ал.1 да се направи следното допълнение: „В молбата си с искане за обезпечение на разноските ответникът посочва обосновка за основанието и размера на разноските си и списък на очакваните разноски. В списъка може да бъде включено очакваното адвокатско възнаграждение и когато ответникът ползва безплатно правно съдействие и защита от адвокат на основанията, предвидени в закона.“		материално затруднени, а защото тяхното публично участие по въпроси от обществено значение е важно за общество и демокрацията. Не е необходимо допълване на чл. 403б относно очакваните разноски, тъй като дължимостта на тези съдебни разноски и правото на възнаграждение за адвокат е уредено в чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. Това са очаквани разноски и като такива няма пречка да бъдат включени в списъка и съответно - обезпечени. Безплатната помощ от страна на адвокатите е средство за подпомагане на защитата на ответника, която не се ограничава само до представяне на доказателства от трети лица. Това е най-ефективаната подкрепа и защита на ответника, осигурена от професионалисти. Както е предложено от Софийския адвокатски съвет в т. 6 по-горе, предоставяето на безплатна помощ може да бъде организирано от адвокатските колегии като професионални организации, които според действащото национално право имат възложена защита на правата и интересите на адвокатите (чл. 89, т.5 ЗАдв.) би трябвало да могат да осъществят подкрепа на ответниците - адвокати в производства, в които се цели сплашване на адвокати и

						ограничаване на техните публични изяви и свободата им на изразяване.
5.	15.05.2026 г. - чрез ел. поща	**Амнести Интернешънъл България**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	Амнести Интернешънъл България е част от глобално движение за защита на правата на човека, което е напълно независимо от политически и религиозни идеологии, правителства и икономически интереси. Нашата дейност се основава на международното право в областта на правата на човека и на разбирането, че защитата на гражданското пространство е съществен елемент от публичното управление, основано на принципите на прозрачност и отчетност. В този контекст изразяваме принципна подкрепа за усилията на Министерството на правосъдието да създаде процесуална рамка за защита на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове и съдебни производства, с които се злоупотребява. Подобна уредба е необходима, за да се гарантира, че съдебният процес няма да бъде използван като инструмент за сплашване, икономическо изтощаване или заглушаване на критични гласове. Законодателната инициатива следва да бъде разглеждана не само като техническо транспониране на Директива (ЕС) 2024/1069, а като част от по-широкия ангажимент на държавата да гарантира среда, в която журналисти, правозащитници, активисти, изследователи, граждански организации и други участници в обществения дебат могат свободно да изразяват позиции по въпроси от обществен интерес. В		

				българския контекст подобна защита е от особено значение. В информацията си за България по Универсалния периодичен преглед Амнести Интернешънъл постави въпроси, свързани със свободата на изразяване, защитата на журналисти и гарантирането на безопасна среда за упражняване на основни права. Същевременно международни организации, включително Механизма за бързо реагиране за свободата на медиите и "Репортери без граници", последователно обръщат внимание на риска от дела-шамари срещу журналисти и медии в България, особено когато те работят по теми като корупция, злоупотреба с власт и организирана престъпност. **1. Национален обхват на защитата** Особено положително следва да бъде оценено, че проектът не ограничава защитата единствено до производства с трансграничен елемент, а предвижда механизъм, приложим и към вътрешни граждански и търговски производства. Това е съществен елемент от законопроекта, който следва да бъде запазен. Злоупотребата със съдебни производства с цел ограничаване на публичното участие най-често има именно вътрешноправно измерение. Защитата следва да обхваща широк кръг лица и организации, включително журналисти, медии, издатели, лица, сигнализиращи за нередности, защитници на правата на човека, граждански организации, синдикати,		**1.** Становището не съдържа предложения във връзка със законопроекта.

				представители на академичните среди, изследователи, творци и други участници или подпомагащи лица, когато са засегнати поради публично участие по въпрос от обществен интерес. Ето защо националният обхват на защитата е ключов за действителната ефективност на бъдещата законова уредба. Ограничаването ѝ само до трансгранични случаи би оставило извън приложното поле значителна част от практическите рискове, пред които са изправени участниците в обществения дебат в България. **2. Ефективност на процесуалните гаранции** За да изпълни целите си, бъдещата уредба следва да бъде достатъчно ясна, предвидима и практически приложима. От особено значение е съдилищата да разполагат с ефективни процесуални инструменти за своевременно разпознаване на производства, които имат характер на злоупотреба с право. В практиката делата-шамари често постигат “охлаждащ ефект” не чрез окончателно съдебно решение, а чрез самото водене на делото. Продължителността на производството, необходимостта от правна защита, размерът на претенциите, рискът от разноски и публичният натиск могат да доведат до автоцензура, отказ от разследвания или ограничаване на гражданско участие по чувствителни теми. Поради това е важно процесуалните гаранции да не останат		**2.** Становището не съдържа предложения във връзка със законопроекта.

				формални. Те следва да позволяват навременна реакция, когато е налице очевидна непропорционалност между упражненото право на иск и въздействието върху свободата на изразяване или публичното участие. Особено внимание следва да бъде отделено и на финансовата тежест за ответника, тъй катоименно икономическото изтощаване често е сред основните цели на злоупотребяващите производства. В този контекст особено значение има възможността ответникът да не бъде оставен да носи непропорционална финансова тежест заради участието си в обществен дебат, включително чрез ефективно възстановяване на разумните разноски за защита, когато производството представлява злоупотреба. **3. Пропорционалност и защита срещу прекомерен натиск** Особено внимание заслужава въпросът за временните и обезпечителните мерки. Когато такива мерки засягат журналисти, медии, правозащитници или граждански организации, те могат да имат незабавен и сериозен ефект върху възможността им да продължат своята дейност. Замразяването на банкови сметки, блокирането на активи или други мерки, които затрудняват ежедневната работа на медия или организация, могат да произведат възпиращ ефект още преди съдът да се е произнесъл по същество. В подобни случаи пропорционалността следва да бъде подлагана на особено внимателна съдебна преценка. Това е от		**3.** Становището не съдържа предложения във връзка със законопроекта.

				значение не само за защитата на конкретния ответник, но и за защита на обществения интерес. Когато журналистическа, правозащитна или гражданска дейност бъде блокирана чрез прекомерни временни мерки, негативният ефект не се изчерпва с индивидуалния случай. Засегната е възможността обществото да получава информация, да участва в дебат и да упражнява контрол върху институции и влиятелни частни субекти. Ето защо бъдещата уредба следва да гарантира, че всяка мярка, която може да ограничи публичното участие, ще бъде оценявана през призмата на необходимост, пропорционалност и защита на обществения интерес. При транспонирането следва да се обърне внимание и на защитата срещу неблагоприятни последици от производства, водени извън Европейския съюз, когато те имат за цел ограничаване на публичното участие на лица, установени в България. **4. Контекст, експертиза и разпознаване на делата-шамари (SLAPP производства)** Делата-шамари рядко могат да бъдат разпознати единствено чрез формалния предмет на иска. От значение могат да бъдат редица обстоятелства като например размерът на претенцията, неравнопоставеността между страните, наличието на множество сходни производства, публичната роля на ответника, темата на публикацията или изказването, както и дали спорът е		**4.** Становището не съдържа предложения във връзка със законопроекта.

				свързан с въпрос от обществен интерес. Поради това е важно съдът да може да отчита по-широкия контекст, в който се развива конкретното производство. Този подход би позволил по-прецизна оценка дали дадено дело представлява добросъвестно упражняване на право на иск или злоупотреба с процесуални средства за ограничаване на публичното участие. В тази връзка достъпът до подходяща експертиза от журналистически, правозащитни, академични и професионални организации може да бъде от съществено значение. Подобна експертиза би подпомогнала съда при прилагането на стандартите за свобода на изразяване, защита на журналистическата дейност, обществен интерес и гражданско участие. Същевременно всяка възможност за използване на допълнителна информация или експертен принос следва да бъде съобразена с принципите на равнопоставеност на страните и правна сигурност. **5. Данни, обучение и мониторинг** Ефективното прилагане на анти-SLAPP рамката ще зависи не само от законовия текст, но и от институционалния капацитет за неговото разбиране и прилагане. Необходимо е да се предвиди целенасочено обучение на съдии, прокурори, адвокати и други професионални групи относно европейските и международните стандарти за свобода на изразяване, медийна свобода, защита на журналистически източници, достъп до		**5.** Становището не съдържа предложения във връзка със законопроекта.

				информация и защита на лицата, които участват в обществения дебат. Наред с това е важно засегнатите лица да имат лесен достъп до ясна и публична информация относно наличните процесуални гаранции, правни средства за защита и форми на подкрепа, включително правна, финансова или психологическа подкрепа, когато такава е налична. Особено важно е също така да се създадат условия за надежден мониторинг на прилагането на закона. Без достатъчно данни относно броя и вида на делата, категориите засегнати лица, размера на претенциите, продължителността на производствата, използваните обезпечителни мерки и резултатите от делата, ще бъде трудно да се оцени дали уредбата постига своите цели. Публичната и редовна статистика би допринесла за по-добро разбиране на мащаба на проблема, за идентифициране на слабости в практиката и за повишаване на доверието в институциите. Тя би позволила и по-информиран диалог между държавните органи, съдебната власт, професионалните общности, медиите и гражданското общество. **6. Баланс между достъпа до съд и защитата на публичното участие** Следва ясно да се подчертае, че ефективната анти-SLAPP рамка не цели да ограничи добросъвестния достъп до съд. Правото на защита срещу действителни нарушения на права трябва да бъде гарантирано. Същевременно съдебният процес не бива да бъде използван като средство за сплашване,		**6.** Становището не съдържа предложения във връзка със законопроекта.

				заглушаване или наказване на участие по въпроси от обществен интерес. Именно в този баланс се състои основното предизвикателство пред бъдещата уредба. Тя следва да защити достъпа до правосъдие, но и да предотврати злоупотребата с него. При тази преценка особена тежест следва да имат стандартите за свобода на изразяване, медиен плурализъм, обществен контрол и ролята на журналистиката като обществен „страж“.Единствено подобен подход би бил в съответствие както с целите на Директива (ЕС) 2024/1069, така и с по-широките международни стандарти за защита на правата на човека и гражданското пространство. В заключение, Амнести Интернешънъл България, счита че настоящият законопроект представлява важна и навременна стъпка за укрепване на защитата на свободата на изразяване и гражданското участие в България. Особено положително следва да бъде оценен стремежът защитата да обхване не само трансгранични, но и вътрешни граждански и търговски производства. За да се реализират в пълнота заложените цели, бъдещата уредба следва да осигури не само формално транспониране на европейските изисквания, но и практически приложим механизъм, който ефективно разпознава и ограничава злоупотребите със съдебни производства, гарантира пропорционалност на мерките, отчита действителната неравнопоставеност между страните и създава условия за последващ		

				мониторинг и оценка. Амнести Интернешънъл България изразява становището, че подобен балансиран подход би гарантирал, че законът ще допринесе за по-силна защита на журналистите, правозащитниците, гражданските организации и всички участници в обществения дебат, без да накърнява правото на достъп до съд на добросъвестните ищци.		
6.	17.05.2026 г. – чрез Портала за обществени консултации	**Ива Иванова**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	Тези разпоредби нарушават равнопоставеността - придават на едни лица, които се квалифицират като такива с "публично участие" неоснователни права. Това че някой има "публично участие" не би следвало да му дава повече права, над останалите или да му позволява да вреди. Има вероятност разпоредбата да придобие смисъл на привилегированост, същевременно ограничава права на останалите. Лице, претендиращо, за такова с "публично участие", принципно не попада в категорията, на тези за които на съда е вменено служебно да следят за правата им. В случай, че този с "публично участие" е засегнат от заведено дело срещу него, той разполага или с насрещен иск или с самостоятелен иск, за да се защити. Липсва вероятност, да се накърняват права на "публично участващ", ако срещу него е заведено съдебно дело, независимо от това дали е основателно или не. Съдебните актове, съгласно чл.64 от ЗСВ се публикуват по начин, който не позволява идентифициране на лицата,	Неприети	Законопроектът въвежда специални правила за защита на ответниците в съдебни производства, които се водят поради тяхното публично участие в обществения дебат, поради техния принос към обществото. Публичното участие е по въпроси, които засягат правата и законните интереси на обществото в области като основни права, обществено здраве и безопасност, околна среда или климат, сигнали или публично оповестена информация за корупция, измама или други престъпления или административни нарушения; дейности, насочени към защита на демократичните ценности. Законопроектът се стреми към балансирана уредба на правата на ищеца и на ответника, като не нарушава състезателното начало и предвижда обжалване на всички съдебни актове от страните.

				участващи в тях. В случай, че ги притеснява нещо, биха могли да искат делото да се гледа при "закрити врата". Дори и заведено съдебно дело, срещу имащ "публично участие" да е неоснователно/с превратна цел, то съда би регулирал правоотношенията им, но чрез разрешаване на въпросния спор, а не чрез отказ от правосъдие. Все пак съда за праведната страна предоставя защита, а за другата санкция. Намесата на съда, по смисъла на тези разпоредби, създава условия за ограничаване на права. Попълване хипотезите на тези разпоредби е засегнато от субективно отношение и възможност за злоупотреби.		
7.	18.05.2026 г. – по ел.поща	**Неформален колектив „Инициатива Право за климата” и сдружение „Спаси Странджа”**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), с който се предвижда въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и Съвета от 11 април 2024 г. относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява (стратегически дела срещу публичното участие, известни също като дела „шамари“), следва да бъдат отправени няколко бележки, които биха допринесли както за по-пълното съответствие на предлаганите разпоредби с международните стандарти в тази област, така и за изграждането на ясно и ефективно особено производство,		

				което да може да бъде прилагано от съдилищата без практически затруднения. Стратегическите съдебни производства срещу публично участие (SLAPP) представляват сериозна заплаха за демокрацията, свободата на изразяване и плурализма на медиите. Приветстваме обстоятелството, че предложеният законопроект не се ограничава единствено до изискванията в Директивата, приложими по отношение на спорове с трансграничен елемент, а предвижда въвеждането на съответната уредба в рамките на вътрешното законодателство, така че да намира приложение и по спорове в рамките на националната съдебна система. По-долу са изложени няколко правни и практически бележки, от полза при прецизиране на нормативната уредба в ГПК: **1. Дефиниция на понятието „публично участие“** Член 4, т. 1 от Директивата дефинира понятието „публично участие” като включващо „всяко подготвително, подкрепящо или подпомагащо действие, пряко свързано“ с изявлението или дейността, срещу които е насочено производството. Съображение (18) от Директивата изрично разширява защитата към лица, „които на професионална или лична основа подкрепят, подпомагат или предоставят стоки или услуги“ на лицето, срещу което е насочено производството, и изрично посочва адвокати, членове на	Принципно приети	**1.** Законопроектът съобразява в най-голяма степен целите на Директива 2024/1069. При транспонирането са съобразени особеностите на националната правна система, действащите принципи, правни институти и правила в Гражданския процесуален кодекс. Въвеждането на легални определения на понятията „публично участие“ и „въпрос от обществен интерес“ е предхождано от анализи и обсъждания на уредбата на тези въпроси в националното законодателство, включително с

				семейството, интернет доставчици, издателства и печатници. Съображение (22) допълнително уточнява, че предявяване на иск срещу интернет платформата, на която журналист публикува работата си, или срещу дружеството, което отпечатва текст, може да бъде ефективен начин за заглушаване на публичното участие. Дефиницията в §5, т. 5 ГПК определя „публично участие" като „изявление или дейност на физическо или юридическо лице при упражняване на правото на свобода на изразяване на мнение и на свобода на информация, на свобода на изкуствата и науката или свобода на събранията и сдруженията, както и свързани с това подготвителни и подпомагащи действия, по въпрос от обществен интерес". Тази формулировка е по-обща и не съдържа изрично позоваване на третите лица - доставчици на услуги, платформи и издателства, чиято защита е основополагаща за Директивата. При стеснително тълкуване може да се стигне до извод, че искове срещу интернет доставчици, издателства или печатници не попадат в приложното поле на новата глава 33б, тъй като тяхната дейност не е „изявление или дейност при упражняване на свободата на изразяване". Предлагаме дефиницията в § 5, т. 5 да бъде допълнена с втора алинея в следния смисъл: „Публично участие включва и дейността на физически или юридически лица, които на професионална или лична основа подкрепят, подпомагат или предоставят		представители на неправителствените организации. Следва да се посочи, че изброяването на възможните форми на публично участие в директивата, съответно – на лицата, ангажирани с публично участие, не е изчерпателно, а само примерно. В националното ни законодателство не е възприето дефинициите да съдържат примери, защото това поставя под съмнение тяхната всеобхватност, техния абстрактен характер, който позволява приложението им спрямо възможно най-широк кръг адресати. Поради тези съображения са предложени определения, които са по-широки. Мотивите към законопроекта, както и целите на директивата и нейните съображения допълнително може да пояснят съдържанието на законовите разпоредби в случай на тълкуване.

				стоки или услуги пряко свързани с публичното участие по въпрос от обществен интерес на друго лице, включително адвокати, интернет доставчици, издателства и печатници, когато производството е насочено срещу тях поради тази подкрепа или услуга.” Тази добавка е в пълно съответствие с чл. 4, т. 1 и чл. 4 от Директивата и ще предотврати заобикалянето на закона чрез насочване на производството, не срещу журналиста или правозащитника, а срещу техния доставчик на услуги, практика, изрично предвидена като инструмент за злоупотреба в съображение (22) от Директивата. **2. Защита срещу злоупотреба с процесуални права** **2.1.** Чл. 15 от Директивата задължава държавите членки да гарантират, че съдилищата могат да налагат „ефективни, пропорционални и възпиращи санкции или други, също толкова ефективни, подходящи мерки, включително изплащането на обезщетение за вреди или публикуването на съдебното решение“. Законопроектът предвижда обезпечение на разноските на ответника (чл. 403а); присъждане на разноски по общия ред на ГПК; публикуване на влязлото в сила решение с пълните данни на ищеца (чл. 388ц). Законопроектът не съдържа самостоятелна разпоредба за обезщетение на вредите, претърпени от ответника поради воденото срещу него SLAPP производство, в. т. ч. загуба на приходи, разходи за правна защита над	Неприети	**2.1.** Законопроектът не съдържа самостоятелна уредба на условията за предявяване на иск за вреди, причинени в резултат от воденето на дело поради публичното участие на ответника. В случай на вреди в резултат от воденето на делото, ответникът има право да предяви иск за обезщетение на основание чл. 45 и сл. от Закона за задълженията и договорите. Процесуалният закон урежда възможност за предявяване на иск за вреди както в самостоятелно производство по общия ред, така и в рамките на същото производство. Правилата за съединяване на искове за разглеждането им в едно общо производство, включително предявяване на насрещен иск от

				присъдените разноски, неимуществени вреди. Препращането към общия деликтен режим (чл. 45 и сл. ЗЗД) е теоретически възможно, но на практика недостатъчно ефективно. То изисква завеждането на отделен иск и не осигурява бързина, с което неблагоприятното състояние на ответника в следствие на производството да бъде преустановено. По този начин транспонирането на чл. 15 от Директивата остава непълно. Възможно решение е да се предвиди самостоятелна разпоредба в съответствие с чл. 15 от Директивата, която изрично посочва обезщетението за вреди като допустима мярка.		ответника, са уредени в чл. 211 от Гражданския процесуален кодекс.
				2.2. Разпоредбата на чл. 388ц предвижда публикуване на влязлото в сила решение с „пълните данни на ищеца". Това поражда въпроси относно съответствието ѝ с Регламент (ЕС) 2016/679 (GDPR). Препоръчваме разпоредбата да бъде допълнена с изрично уточнение относно обхвата на публикуваните данни.	Приети	**2.2.** Разпоредбата на чл. 388ц се допълва съобразно с изискването за пропорционалност. Изрично се определя ограничен обхват на публикуваните идентифициращи данни и срок, в който да бъдат достъпни, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.
				2.3. Препоръчваме възприемането на по-ясен подход относно липсата на изискване за кумулативност на предпоставките, при които могат да бъдат приложени предвидените в чл. 388у ГПК мерки за защита. Подобен подход е възприет в законодателството на държави като Австралия и Канада, където особените съдопроизводствени правила в защита на участниците в	Неприети	**2.3.** Предложените в чл. 388у, ал. 1 хипотези са установени като типични средства за въздействие върху лицата, които упражняват правото си на публично участие в обществения дебат по въпроси от важно обществено значение. Наречени още „индикатори за делата шамари", те са специално предвидени както в Директива

				публичния дебат са развити значително по-рано и в по-широк обем. В Кодекса за гражданско производство на Квебек (Code de Procédure Civile) например се съдържа една от най-ясните уредби относно липсата на изискване предпоставките за злоупотреба с процесуални права да са налице кумулативно. Там изрично се подчертава, че съдът може по всяко време - по молба на страна или служебно, да обяви, че дадена искова молба или писмено становище представляват злоупотреба с процесуални права. Още с изменението на разпоредбата на чл. 51 ГПК през 2014 г. се поставя акцент върху необходимостта от защита на свободата на изразяване в рамките на публичния дебат, като е предвидено, че злоупотребата „може също така да се изразява в прекомерно или неразумно използване на процесуални права, което причинява вреда на друго лице, или в опити да се попречи постигането на правосъдие, особено ако това води до ограничаване на свободата на изразяване на друго лице в публичния дебат.“ По този начин се поставя по-високо ниво на защита на участниците в публичното пространство, като изброените изисквания не е необходимо да са налице при условията на кумулативност. В този смисъл следва да се подчертае и по отношение на чл. 388у ГПК, че посочените в него обстоятелства трябва да бъдат преценявани от съда в тяхната съвкупност, без обаче да се изисква кумулативното им наличие.		2024/1069, така и Препоръка CM/Rec(2024)2 на Комитета на министрите на Съвета на Европа до държавите членки относно противодействие на използването на стратегически съдебни дела срещу публичното участие (SLAPPs) от 5 април 2024 г. Индикаторите се отнасят до специфични хипотези на процесуално и извънпроцесуално поведение на ищеца, които обаче се отнасят до засягане на неприкосновеността на личния живот и свободата на словото. Законът не изисква кумулативно наличие на индикаторите. Те уреждат разнородни хипотези, тъй като средствата за сплашване и санкциониране на ответника може да имат най-различни форми и проявления, в зависимост и от възможностите на ищеца. Важно е да се отбележи, че съдът не е обвързан в преценката дали делото има за цел да санкционира ответника поради публичното му участие, ако е налице някоя от хипотезите по чл. 388у, ал. 1. Колкото повече индикатори са налице, толкова по-обоснована би била преценката на съда за целта на делото.

				3. Особени правила за събиране на доказателства с помощта на трети лица Предложената редакция на чл. 388ф въвежда ограничение относно субектите, които могат да подпомагат ответника при събирането на доказателствата. Проблематично от гледна точка на българското право би могло да се окаже ограничаването на третите лица единствено до „юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват обществено-полезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи.“ Член 9 от Директивата предвижда, че съдът може да приеме подкрепата на „сдружения, организации, синдикални организации и други субекти“, които имат законен интерес от защита или утвърждаване на правата на лицата, ангажирани в публично участие. Разпоредбата на чл. 388ф ГПК ограничава кръга на допустимите трети лица единствено до „юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват обществено-полезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи”. Тази формулировка е по-тясна от тази на чл. 9 от Директивата и понастоящем формулирана изключва от обхвата си 1) синдикални организации, които са изрично посочени в чл. 9 от Директивата, тъй като те не са юридически лица с нестопанска цел с обществено-полезна дейност по смисъла на ЗЮЛНЦ, и 2) организации и мрежи без статут на обществено-полезна дейност, например организации в частна полза или	Частично приети	**3.** Само страните може да упражняват в пълен обем процесуални права за защита на своите интереси. Третите лица, които не са встъпили в производството като страни, имат ограничени процесуални възможности да представят доказателства, със съгласието на ответника. Изходът на съдебния спор не може да зависи от волята на трети лица, които може да преследват свои интереси, но няма да бъдат обвързани от съдебното решение. Що се отнася до кръга на третите лица, до участие следва да бъдат допуснати такива, които имат връзка с публичното участие на ответника. Освен юридическите лица с обществено-полезна дейност в областта на защитата на основните права и свободи, законопроектът допълнително ще признае такова качество на професионалните и синдикалните организации, в които ответникът членува. Тяхната дейност е пряко свързана със защитата на правата и законните интереси на ответника по повод на осъществявана от него професионална или трудова дейност и ефективно могат да допринесат за защитата в съдебното производство. При преценката на средствата, чрез които третите лица може да оказват подкрепа на ответника, като безспорно значими са избрани

				друг вид организации, които не покриват изискванията на чл. 388ф ГПК. Участието на подобни субекти е особено важно предвид обстоятелството, че ответници по стратегически дела срещу публично участие често са не само юридически лица, а и физически лица, упражняващи професии, предполагащи активно участие в обществения дебат и заемане на публични позиции, в това число активисти, журналисти, изследователи, представители на професионални общности или преподаватели. Следва да се отбележи и процесуалното ограничение в чл. 388ф за представяне на „документи и други доказателства". Предлагаме формата на участие изрично да включва предоставянето и на становища, освен документи и доказателства, с оглед практическото участие на субекти като съсловни, браншови, синдикални и други организации в предоставянето освен на информация под формата на документи и доказателства, така и на становища във връзка с техния обхват на дейност и експертност. Законопроектът представлява значителна стъпка напред в защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. С оглед на изложеното считаме, че предложените допълнения и изменения в настоящия им вид не осигуряват в достатъчна степен необходимата правна яснота и сигурност относно мерките, които биха могли да бъдат налагани с цел		доказателствата. Становищата, справките и изявленията на трети лица, които не участват по делото като свидетели или вещи лица, нямат доказателствен характер и само биха усложнили и забавили процеса.

				дисциплиниране и санкциониране на ищеца при злоупотреба с процесуални права, както и въвеждането на ефективни мерки за защита на ответника.		
8.	18.05.2026 г. – по електронна поща	**адв. Александър Кашъмов - изпълнителен директор на „Програма достъп до информация“** **Иван Радев – член на УС на „Асоциация на европейските журналости в България“**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	На 16 април 2026 г. в Портала за обществени консултации бе публикуван Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс /ЗИД на ГПК/, чрез който се въвеждат изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. В съответствие с предоставената ни възможност, от името на фондация „Програма достъп до информация“ (ПДИ) и сдружение „Асоциация на европейските журналисти - България“ (АЕЖ) представяме настоящото становище по подложения на обществено обсъждане ЗИД на ГПК. **I. Позиция на ПДИ и АЕЖ по предложения за обсъждане ЗИД на ГПК** ПДИ и АЕЖ приветстват подложения на обществено обсъждане проект на закон. Същият е в изпълнение на задължение на България, произтичащо от статута й на държава-член на Европейския съюз и е свързано с императивното задължение за въвеждане на Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в публично		**1.** Становището не съдържа конкретни предложения.

				участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. Директивата следваше да бъде въведена в националното законодателство на държавите-членки на ЕС на 7 май 2026 г. Очевидно в случая изпълнението на това задължение се явява дори закъсняло. Все пак, ние твърдо смятаме, че въвеждането в нашата действителност на изискванията на Директивата срещу „делата-шамари“ е не просто формално задължение, изпълнението на което не може да се поставя под въпрос, но и цивилизационна стъпка в посока укрепване основните принципи на демокрацията и спиране на атаките срещу свободата на словото и публичното участие в процесите на вземане на решения. Поради изложеното, нашата оценка на предложения от служебното правителство проект на закон е безусловно положителна. Препоръчваме на настоящото редовно правителство да приеме възможно най-скоро проекта на закон и да внесе законопроект със същия текст в Народното събрание. **II. Кратка предистория** АЕЖ и ПДИ в продължение на няколко години настояват за законодателно решение на проблема, свързан със заведените при злоупотреба с право съдебни производства срещу журналисти, медии, неправителствени и граждански активисти, целящи да осуетят, възпрат, санкционират свободата на критиката, словото и участието в процесите на вземане на		**2.** Становището не съдържа конкретни предложения.

				решения, които са легитимно гарантирани с Конституцията и Европейската конвенция за правата на човека ценности. Ние призовахме държавата чрез министъра на правосъдието и Министерството на правосъдието да вземе мерки по отношение на тази опасна за демокрацията тенденция още година преди приемането на посочената Директива, както и на Препоръка CM/Rec(2024)2на Комитета на министрите на държавите-членки на Съвета на Европа за борбата срещу стратегическите дела срещу общественото участие (SLAPPs), приета на 5 април 2024 г. Проведохме поредица срещи с министрите на правосъдието и заехме публични позиции по отношение на поредица опасни за здравето на демокрацията дела – шамари, заведени срещу журналисти, медии, граждани, академични фигури с цел „смразяващ ефект“ върху свободата на словото и на критиката. В продължение на над 3 години призоваваме публично за ранно спиране на такива искове и сме постигнали успехи в това. По инициатива на АЕЖ се създаде и фонд за подкрепа на журналисти (фонд „Цензуриран“ – фонд за правна помощ на журналисти и активисти под натиск,), който набира дарения от гражданите. Тези активни действия на гражданското общество не са достатъчни, за да бъдат спрени онези, които не желаят свободата на информацията, критиката и различните гласове в обществото, които са нерядко		

				представители на тъмни политически, бизнес и други интереси. Необходима е законодателна инициатива. След призивите на ПДИ и АЕЖ през декември 2023 г. при мандата на министър д-р Атанас Славов бе създадена първата работна група за изготвяне на такива законодателни промени. Част от нея бе адв. Александър Кашъмов от ПДИ, който в следващи работни групи бе и представител на Висшия адвокатски съвет. Още в дейността на тази работна група бе постигнато съгласието за ЗИД на ГПК чрез допълнението му с уредба на ново особено производство, и бе създаден подробен текст, близък до настоящия. След този мандат, от април 2024 г., когато се приеха Директивата и посочената Препоръка, в рамките на тогавашното служебно правителство активността на новата работна група спадна. В мандата на министър Георги Георгиев бе създадена отново работна група, която прецизира текстовете и на проекта на закон и ги довърши през декември 2025 г. Независимо от това и по неизвестни за нас причини тези промени не бяха обявени за обществено обсъждане, нито бе предприета инициатива да бъдат предложени на Министерския съвет и Народното събрание, за сметка на проблематични и вредни за обществения интерес и демокрацията проекти като изменението на Правилника за вписванията и Закона за прозрачност при представителството на интереси.		

				При служебното правителство екипът на министър Андрей Янкулов за по-малко от два месеца финализира проекта на закон и го обяви за обществено обсъждане. Изразяваме надежда, че новият управленски екип на Министерството на правосъдиието, респ. новият Министерски съвет /МС/, към когото гражданите и обществото като цяло имат големи очаквания, ще финализира в бърз порядък процедурата по приемането на проект за ЗИД на ГПК и ще внесе законопроекта в МС. **III. Наболели проблеми** Посоченият проект на ЗИД на ГПК е подложен на обществено обсъждане и следва да въведе Директивата в решаващ момент. Понастоящем в българските съдилища се водят множество искове за неимуществени вреди, както от физически лица – най-често политици, държавни служители и експерти, бизнес личности, представители на съдебната власт, фирми и дори представители на „подземния свят“, с увеличаващи се по размер искове. Прендира се налагане на обезпечителни мерки по такива искове, каквито съдилищата в някои случаи допускат, с фатални последици от това. Така например банковите сметки на авторитетното издание „Медияпул“ бяха запорирани в продължение на повече от 5 години по искове, предявени от съдията Светлин Михайлов. Срещу същото издание богатата застрахователна компания „Лев инс“ заведе иск с размер от над 500 000 € заради публикуване на официална информация от стенограма на		**3.** Становището не съдържа конкретни предложения.

				заседание на МС, делото по който е още висящо. Множество дела се водят срещу журналисти от Бърд, Бивол, Капитал, Медияпул и други. Бивши и настоящи политици, бизнес, и други, почувствали се засегнати от статии, публикации и публично говорене относно „Златния гьол“, близост до Делян Пеевски, участието на съдии в нередни практики, разкриването на нередности, конфликт на интереси, припомняне на стара лоша слава, са се наредили да отмъщават и/ или да търсят „смразяване“ на свободата на словото. Проектът на закон се явява средство за лечение срещу това болестотворно за демократичното общество поведение, което заплашва да задуши обществения дебат по важни теми. **IV. Тълкувателно дело № 1/2023 г. на ВКС и ВАС** Тълкувателното дело бе образувано през 2023 г. по въпроса „Допуска ли обективното ни материално право присъждане обезщетение за неимуществени вреди в полза на юридическите лица?“ Делото е на общо разглеждане на съдиите от всички колегии на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд . ПДИ внесе писмено становище по това дело, подкрепено от АЕЖ. Според това становище, допускането на претенции за неимуществени вреди от юридически лица може да доведе до нова вълна от дела на държавни институции, които са и юридически лица, както и общини, чрез тяхното ръководство, срещу неудобни		**4.** Становището не съдържа конкретни предложения.

				критици. Подобно тълкуване би отворило и възможността богати компании да притискат с подобни искове критици на техни постъпки и действия, което е в разрез с демократичните стандарти. Смятаме, че ЗИД на ГПК се явява навременно и важно средство за превенция и в тези случаи. **V. Критични бележки** Разбира се, никой проект не е съвършен. Положителна стъпка в настоящия проект е, че не се ограничава само до транс-граничните случаи. Същевременно остава възможността чрез наказателни дела от частен характер, както и чрез различни административни производства креативни фигури да търсят опити за налагане на цензура чрез други способи, различни от граждански и търговски искове. Тези проблеми ще следва да се решават в перспектива. На настоящия етап следва максимално бързо да се приеме текстът на ЗИД на ГПК, както е предложен. **VI. Предложение** Предвид изложеното, ние от ПДИ и АЕЖ призоваваме министъра на правосъдието и неговия екип, както и Министерския съвет на Република България да приемат в максимално бърз порядък предложения проект на закон.		**5.** Становището не съдържа конкретни предложения. **6.** Становището не съдържа конкретни предложения.
9.	18.05.2026 г.- чрез деловодство	**Петя Славева Китанова**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава	С настоящето становище представяма на вшето внимание личния си, с молба да го разгледате във връзка с обществената консултация срещу делата SLAPP. Става дума за продължителен съдебен тормоз, упражнявани от бащата на сина ми Ангел	Неприети	Законопроектът въвежда специални правила за защита на ответниците в съдебни производства, които се водят поради тяхното публично участие в обществения дебат. Защитата на ответника е оправдана

			позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	- Николай Николов, довел до тежко нарушаване на правата на дете с двойно гражданство и неговата майка. Както обяснявам по-долу, бащата ми е завел двадесет (20) съдебни дела, които за мен представляват злоупотреба с право. Бащата иска от съда експертизи и разпити на Детето по всички дела. По дело 10915/2024 по описа на СРС, Наказателно отделение, е насрочена петорна експертиза разпит на Ангел от пет (5) експерта само по едно дело, плюс разпит от съдията. Срещу мен (майката) са заведени множество наказателни и граждански дела - НЧХД № 8505/2024, 1118/2024, 10915/2024, 13986/2024, 9608/2025 за непредаване на Дете по чл. 182, ал. 2, както и жалби по 33ДН, които се препокриват по съдържание и цел - тормоз и наказване на майката чрез процесуални средства. Първите четири (4) дела обхващат един непрекъснат период от време на боледуване на Детето и посещения на бащата на грешни дати. Съдът отхвърли молбата ми да се обединят в едно дело, към момента Детето е подложено на разпити по всички дела. Дело 9608/2025 се дублира с друго Дело - 1633/2026г. по описа на СГС, по 33ДН, като Николов води 2 дела за една и съща случка по различни правни основания. В същото време, за да спре делата, бащата ми иска пари под формата на разноски за делата. Само по едно от делата исканата сума беше 35хил евро. Иска от мен да подпиша споразумение за споделено родителство, като води дело, за да упражнява той родителските права		тогава, когато той упражнява посочените комуникационни свободи във връзка с важни за обществото въпроси, които засягат правата и законните интереси на обществото - основни права, обществено здраве и безопасност, околна среда или климат, сигнали или публично оповестена информация за корупция, измама или други престъпления или административни нарушения; дейности, насочени към защита на ценностите. Новата уредба, ще се прилага само по делата, които се водят поради публично участие на ответника. Посочените в законопроекта индикатори за такава цел на делото срещу ответника са специфични и установени специално за защита на публичното участие. В случай че делото не се води срещу ответника поради неговото публично участие, ще се прилагат общите правила на ГПК Разпоредбата на чл. 3 ГПК задължава участващите в съдебните производства лица и техните представители под страх от отговорност за вреди да упражняват предоставените им процесуални права добросъвестно и съобразно добрите нрави, както и да изнасят пред съда само истината. Злоупотребата с процесуални права може да има различни проявни форми, включително извършване на допустими процесуални действия,

				върху сина ни. Редовно пуска една и съща частна жалба 2 3 пъти, като те се разглеждат от съда и срещу мен се образуват по 2 дела за една и съща жалба. Моля да разгледате случая ми в контекста на законодателните промени. Например във Великобритания, Член 91(14) от Закона за децата от 1989 г. позволява на съдилищата да издават заповеди известни като „забранителни заповеди" - за да забранят на лица да подават по-нататъшни молби до съда без разрешението на съда, например за да се предотвратят случаи, в които бивши партньори, извършващи насилие, са се опитвали многократно да връщат жертвите в съда без основателна причина. Смятам, че подобен закон в България би помогнал много на майки и деца в моята ситуация.		чрез които обаче се цели заобикаляне на закона или увреждане на насрещната страна. В практиката на Върховния касационен съд по чл. 3 ГПК са разгледани различни случаи, например: създаване на верига от частни жалби, които забавят процеса, злоупотреба с право на иск, злоупотреба с право на отвод, искане за тълкуване на решението с цел признаване на нови факти или постановяване на нещо различно и др. Възможностите, с които съдът разполага, за да противодейства на превратното упражняване на процесуални права, зависят от конкретното нарушение. Когато злоупотребата цели неоснователно забавяне на делото, съдът е длъжен да вземе мерки да организира адекватно своевременното му разглеждане, включително като не уважава неоснователните искания на страните, дисциплинира ги със средствата на ГПК, преустановява действия, съставляващи злоупотреба с право. Друга възможност е присъждането на обезщетение за вреди, включително и неимуществени. Евентуалното разширяване на приложното поле на защитните средства по дела, които не се водят поради публичното участие на ответника, а поради други причини, включително при спорове за родителски права, може да бъде

						предмет на бъдещи дискусии. Необходимо е първо да се приеме законопроектът и да се оцени неговото въздействие върху кръга на засегнатите обществени отношения.
10.	18.05.2026 г – чрез ел.поща	**Висш адвокатски съвет**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Неприложимо	На 16.04.2024 г. на Портала за обществени консултации към Министерския съвет е публикуван за обществено обсъждане под № 12297-К проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (Законопроекта). Със Законопроекта Министерството на правосъдието предлага въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11.04.2024 г. относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. Висшият адвокатски съвет в рамките на правомощието си по чл. 122, ал. 1, т. 11 от ЗАдв изразява следното становище, обсъдено и прието на заседание на Висшия адвокатски съвет на 14.05.2026 г., а именно: **I.** Относно общите положения, заложени в проекта на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс. Нуждата от приемане на предложения законопроект е обусловена от зачестилите дела срещу публичното участие, известни също като дела „шамари“, които представляват все по-разпространена форма на намеса в		

				обществения дебат, при която се цели да се сплашат, изтощят и изразходват финансовите и психологическите ресурси на ответниците, с крайна цел постигане на възпиращ ефект и заглушаването им, което може да обезкуражи други потенциални критици да изразят своите възгледи. Това става чрез подаване на искове за обезщетение с висока цена, налагане на запори върху имуществото, умишлено удължаване на производствата и други процесуални тактики за злоупотреба с права. На ниво право на ЕС механизми за правна защита на журналистите, защитниците на правата на човека и другите защитници на обществения интерес в съдебните производства, заведени срещу тях, в опит да се заглуши общественият дебат, биват създадени чрез Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява („стратегически съдебни производства, насочени срещу публично участие“), която установява общи минимални стандарти за национални процесуални гаранции по трансгранични въпроси от гражданско и търговско естество, които да бъдат въведени от държавите членки. Директивата има за цел да се премахнат пречките за правилното протичане на гражданските производства и да се осигури защита на физическите и юридическите лица, ангажирани в		

				публично участие по въпроси от обществен интерес, включително журналистите, издателите, медийните организации, лицата, сигнализиращи за нередности, и защитниците на правата на човека, както и организациите на гражданското общество, юридическите лица с нестопанска цел, синдикалните организации, творците, научните изследователи и представителите на академичните среди, от съдебни производства, започнати срещу тях, за да бъдат възпрени от публично участие. Предложеният законопроект въвежда тъкмо изискванията на Директива 2024/1069 чрез създаването на специални правила в Гражданския процесуален кодекс, а така също и в Кодекса по международно частно право, чрез които се осигурява защита на журналистите, защитниците на правата на човека и други участници в обществения дебат, когато срещу тях се водят дела поради публичното им участие по въпроси от обществен интерес. И макар Директива 2024/1069 да е замислена като приложима единствено при трансгранични случаи, които са дефинирани в самата нея (чл. 5), то предложеният проект не е ограничен само до тези хипотези, а предвижда новата уредба да се прилага и към чисто вътрешни дела. Доколкото по този начин се въвеждат еднакви стандарти за защита, то считаме, че подобен подход заслужава подкрепа и следва да бъде оценен положително. При все това е спорна удачността и целесъобразността на една		

				част от направените предложения за изменение и допълнение на ГПК, докато други биха могли съществено да бъдат прецизирани и усъвършенствани като формулировки, за което са направени и конкретни предложения с настоящото становище. **II.** Становище по конкретни нормативни предложения в проекта на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс. **1.** По предложенията за изменение и допълнение на ГПК: По същество с предложените промени в законопроекта се обособяват две нови глави с особени правила, приложими за тези дела: първата, в част трета „Особени искови производства" — глава тридесет и трета „б“, озаглавена „Производство поради публичното участие на ответника" (чл. 388с-388ч); втората, в част четвърта „Обезпечително производство" — глава тридесет и пета "а" с предмет обезпечаване на разноските на ответника по този вид дела (чл. 403а – 403в). Освен особените разпоредби, са предложени изменения и в общите правила в обезпечителното производство — чл. 391, ал.6 и чл. 403, ал. 2 ГПК. По-долу излагаме становище по отделните предложени разпоредби на законопроекта: **1.1.** Общи предложения: Считаме, че навсякъде думите „очевидно неоснователен" следва да се заменят с „явно неоснователен". Мотиви:	Неприети	**1.1.** В съответствие с изискванията на Закона за нормативните актове навсякъде в законопроекта е използван един и същ термин за

				Използваните термини следва се уеднаквят. В законопроекта чл. 388т борави с понятието „очевидно неоснователен", а чл. 388х, ал. 2 използва "явно неоснователен", което би могло да доведе до недоразумения и противоречия в бъдещата практика по прилагане на уредбата. Терминът в Директивата, чиито изисквания се въвеждат с представения законопроект (с. 2 от мотивите), е „явно неоснователни искове“.		означаване на иска като „очевидно неоснователен“. В чл. 388х, ал. 2 изразът „явно неоснователни искове“ е част от заглавието на Директива (ЕС) 2024/1069 в официалния му превод, и като такова заглавието не може да бъде променено в законопроекта. Терминът „очевидно неоснователен“ е предпочетен в законопроекта пред „явно неоснователен“, като такъв с утвърдено правно значение в Гражданският процесуален кодекс (чл. 247, ал. 1, чл. 280, ал. 2 ГПК).
				1.2. Конкретни бележки и предложения: **1.2.1.** По предлаганата разпоредба на чл. 388т: **- Относно ал. 1:** Намираме за непрецизна предложената редакция на разпоредбата на чл. 388т, ал. 1. Първото заседание по делото и срокът за отговор на исковата молба са различни процесуални моменти, след изтичането на които се преклудират определени процесуални права. Ако целта е предоставянето на максимално широка защита на ответника по предявен иск заради публичното му участие, то следва да бъде избран по-късният процесуален момент - първото заседание за разглеждане на делото.	Приети	**1.2.1.** **Относно ал. 1:** Директива 2024/1069 изисква въвеждане на правила, които осигуряват ранно прекратяване на делото по явно неоснователни искове. Предложеният текст на разпоредбата на чл. 388т, ал. 1, който предвиждаше две възможности за краен срок, възприема само едната от тях – а именно най-късно в първото заседание за разглеждане на делото. Този момент би позволил на ответника по-дълъг срок да упражни искането си за прекратяване, на съда – да вземе предвид както писмените изявления на страните, така и изявленията им в откритото съдбено заседание.
				- Относно ал. 2: ВАдвС счита, че съдът не може да се произнесе по искането и да установи, че искът е явно неоснователен, преди да предостави възможност на	Приети	**Относно ал. 2:** Разпоредбата на чл. 388т, ал. 2 се редактира, за да осигури възможност на ищеца да изрази становище по искането за

				ищеца да изрази становище по възражението на ответника в съответствие със състезателното начало (чл. 8, ал. 3 ГПК) и принципа на равенство (чл. 9 ГПК). В този случай редакцията следва да бъде: Когато ответникът е направил искане за отхвърляне на иска като явно неоснователен, съдът указва на ищеца да вземе становище по него в едноседмичен срок от получаване на съобщението. - **Относно ал. 3:** Считаме, че предложеният текст следва да има следната редакция: В случай че ищецът не вземе становище по искането на ответника и съдът прецени, че то е основателно и са налице обстоятелствата по чл. 388у, ал. 1, прекратява съдебното дирене и постановява решение, с което отхвърля иска. Висшият адвокатски съвет подкрепя предложението съдът да се произнесе с решение по същество за отхвърляне на иска на такъв ранен етап от развитието на производството само за този вид дела и за целите на постигане на защита на лицата, ангажирани в публично участие по смисъла на Директивата, със сила на пресъдено нещо, една от съставките на която (непререшаемост по чл. 299 ГПК) пресича възможността за повторно предявяване на същия иск, на същото основание и за същото искане срещу тях. Подчертаваме, обаче, че прилагането му по аналогия или разширяване на приложното му поле спрямо други	Частично приети	прекратяване, преди съдът да се е произнесъл, че искът е очевидно неоснователен. Новата редакция предвижда още, че съдът продължава разглеждането на делото, когато искането на ответника за прекратяване е неоснователно. **Относно ал. 3:** Предложението се приема с редакционни промени. В случай че искането на ответника е основателно и ищецът не обоснове иска си, съдът постановява решение, с което отхвърля иска. В чл. 388т, ал. 1 изрично е предвидено, че ответникът може да поиска отхвърляне на иск, предявен поради публичното му участие, като очевидно неоснователен. Не е необходимо въвеждането на допълнения или преп-ратки към чл. 388у в същия смисъл. Новата уредба, към която се отнася и прекратяването на очевидно неоснователен иск, се съдържа в глава тридесет и трета „б“ „Производство поради публичното участие на ответника“ и не остава съмнение относно приложното й поле.

				искови производства не следва да се допуска.		
				1.2.2. По предлаганата разпоредба на чл. 388у - Относно ал. 2: На мнение сме, че предложената разпоредба следва да се преработи в частта на уредените правомощия на съда служебно да взема предвид факти, непосочени от страните, което намираме за неприемливо и в противоречие със състезателното начало (чл. 8, ал.2 ГПК). Предлагаме следното прецизиране на текста на чл. 388у, ал. 2, а именно: Съдът установява обстоятелствата по ал. 1 въз основа на събраните по делото, включително служебно, доказателства.	Приети	**1.2.2.** Предложението е прието чрез съответна редакция на чл.. 388у, ал. 2. Съдът преценява дали делото се води поради публичното участие на ответника въз основа на събраните по делото доказателства. В случай че установи факти или събере доказателства по своя инициатива, съдът предоставя възможност на страните да изразят становище по тях.
				1.2.3. По предлаганата разпоредба на чл. 388ф: По принцип не възразяваме тази разпоредба да бъде запазена, тъй като и чл. 388у, ал. 3 препраща към нея, а и това е специфична идея на Директивата. Намираме, обаче, че тази разпоредба е по-скоро ненужна. След като се изисква съгласие на ответника, за да могат посочените юридически лица с нестопанска цел с писмена молба да представят намиращи се у тях писмени доказателства, сме в хипотезата на чл. 192 ГПК и ответникът може да поиска от съда да ги задължи да представят документите. Ако идеята на това правило е тези юридически лица с нестопанска цел да могат с негово съгласие да представят освен документи и веществени доказателства, то би било необходимо запазването на разпоредбата.	Принципно приети	**1.2.3.** Разпоредбата на чл. 388ф предвижда възможност за представяне не само на писмени доказателства.

				1.2.4. По предлаганите промени в разпоредбата на чл. 403, ал. 2 ГПК относно условията за освобождаване на внесената парична гаранция: Подкрепяме предложението ответникът да има право да поиска да бъде освободена внесената парична гаранция в негова полза. За да се съгласуват разпоредбите на чл. 403, ал. 2, изр. 2 и изр. 3, предлагаме следната редакция на изр. 3: Ако в тези срокове ответникът не подаде възражение или не представи доказателства за предявяването на такъв иск, гаранцията се освобождава.	Приети	**1.2.4**. Разпоредбата на чл. 403, ал. 2 ГПК се редактира в смисъла на предложението.
				1.2.5. По предлаганите нови разпоредби на чл. 388у, ал. 3, т. 2 и чл. 403а: **1.2.5.1.** Общ коментар и отбелязване по отношение на уредбата на института на обезпечение на разноските на ответника по глава тридесет и пета “а“: Доколкото отдавна в процесуалната теория и съдебната практика се обсъжда въпросът за въвеждане на възможността за обезпечаване на вземанията за разноски в гражданския процес, заслужава да се обмисли дали с предлагания ЗИД на ГПК да не бъде предвидена такава уредба не само за производствата по новата глава тридесет и трета "б", а въобще за всички производства. **1.2.5.2.** Считаме, че е налице известна несъгласуваност на правилата на чл. 388у, ал. 3, т. 2 и чл. 403а, ал. 1 относно момента на отправяне на молбата на ответника за допускане обезпечение на разноските. Подобна несъгласуваност е в състояние да породи противоречива	Неприети	**Общо по 1.2.5. (вкл. 1.2.5.1 – 1.2.5.4), 1.2.6. и 1.2.7** относно обезпечението на разноските на ответника: Предвид постъпилите възражения и становища относно предпоставките за допускане на обезпечение на разноските и последиците от невнасянето им за изхода на спора, Министерството на правосъдието предлага нова редакция, която съобразва правото на достъп до съд. Допускането или отказът за допускане на разноски няма да бъдат условие за окончателното произнасяне по делото, включително да бъдат основание за прекратяване на делото. Новата редакция е подчинена на общите правила за допускане на обзпечението, като специална хипотеза на обезпечен интерес.

				съдебна практика и да накърни правото на защита на страните в такива производства. Докато съгласно чл. 388у, ал. 3, т. 2 по искане на ответника за целите на ограничаване злоупотребата с процесуални права от ищеца, съдът допуска „обезпечение на съдебните разноски на ответника при отхвърляне на иска“, т.е. най-рано при постановяване на първоинстанционното съдебно решение, то съгласно чл. 403а, ал. 1 искането на ответника за допускане обезпечение на „очакваните разноски“ по искове, които подлежат на разглеждане по предложената нова глава тридесет и трета „б“ може да бъде отправено „при всяко положение на делото до приключване на съдебното дирене пред въззивната инстанция“. За избягване на тази несъгласуваност, считаме, че редакцията на чл. 388у, ал. 3, т. 2 следва да бъде както следва: „2. допусне обезпечение на съдебните разноски на ответника по реда на глава тридесет и пета „а“.“ **1.2.5.3.** Препоръчваме чл. 403а, ал.1 да се уеднакви с текста на чл. 389, ал. 1 и да придобие следната редакция: Във всяко положение на делото до приключване на съдебното дирене във въззивното производство по искове по глава тридесет и трета „б“, ответникът може да иска от съда, пред който делото е висящо, да допусне обезпечение на неговите разноски. **1.2.5.4.** Относно предлаганата разпоредба на чл. 403а, ал. 3: Предложеното правило, изискващо служебна преценка от съда за		

				прекомерност на адвокатското възнаграждение съобразно действителната правна и фактическа сложност на делото, е в противоречие с диспозитивното начало (чл. 6 ГПК) и правилото на чл. 78, ал. 5, според което съдът се произнася по „мотивирано възражение за прекомерност, направено от насрещната страна“, т.е. след надлежно сезиране. Съгласно последователната съдебна практика на ВКС, когато в исковото производство са се провеждали открити съдебни заседания и страните са били редовно призовани за тях, искането за присъждане на разноски от едната страна и възражението за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение на насрещната са обвързани по време и следва да бъдат заявени най-късно до приключване на съдебното дирена в производството пред съответната инстанция. За възражението за прекомерност тези срокове не се прилагат в случаите, при които поради развитието на процеса страната не е могла да вземе участие в него, например без открити съдебни заседания, в селективната фаза от развитие на касационното производство (чл. 288 във вр. с чл. 280, ал. 1 и ал. 2), или в случаите без надлежно осъществена размяна на книжа. Доколкото в чл. 403б, ал. 2 се предвижда размяна на книжа по молбата на ответника за обезпечение на разноските по искове, които се разглеждат по реда на предложената глава тридесет и трета „б“, то ако тази		

				предвиждана „размяна на книжа“ бъде запазена, съдът следва да се произнесе само в случаите на надлежно отправено от ищеца в сроковете за нея мотивирано възражение за прекомерност, отговарящо на изискванията на чл. 78, ал. 5 ГПК. Поради това считаме, че разпоредбата на чл. 403а, ал. 3, в частта на произнасянето за прекомерност на адвокатското възнаграждение, следва да се редактира, като изразът „съдът може да допусне обезпечение само на част от разноските или да задължи ответника да представи гаранция в определен от него размер“, се заменя с израза: „съдът по мотивирано възражение за прекомерност от ищеца по чл. 78, ал. 5 може да допусне обезпечение само на част от разноските, или да задължи ответника да представи гаранция в определен от него размер. **1.2.6.** По предлаганата разпоредба на чл. 403б имаме следните конкретни предложения за прецизиране на текстовете: - Относно ал. 2: Препоръчваме уреденото основание за спиране по закон на сроковете да се ограничи единствено до спиране на срока за отговор на исковата молба по чл. 131 ГПК. Мотиви: Ако искът бъде уважен, не сме в хипотезата на особено исково производство по глава тридесет и трета “б“, а производството продължава по реда на общия исков процес. - Относно ал. 4: Предлагаме текстът на ал. 4 да бъде прецизиран със следната редакция:		

				(4) Съдът се произнася по молбата в едноседмичен срок след срока по ал. 3. - Относно ал. 5: Предлагаме разпоредбата да бъде прередактирана в следния смисъл: (5) Определението подлежи на обжалване по реда на чл. 396. Съдът връчва препис от частната жалба на насрещната страна, а на страните – препис от постановените актове. **1.2.7.** По предлаганата разпоредба на чл. 403в: Считаме, че разпоредбата на чл. 403в, ал. 2 обуславя продължаването на висящо исково производство по този вид дела от условието да бъде внесена от ищеца определената от съда гаранция за обезпечаване на разноските на ответника в срока по ал. 1. Създава се условие за произнасяне по материалноправния спор по същество от първата и въззивната инстанция при надлежно упражнено право на иск и право на въззивно обжалване в законовия срок. То се прилага и като предпоставка за произнасяне от ВКС по касационната жалба. Това създава проблеми с правото на достъп до съд и неговото накърняване чрез уредбата на особената процесуална предпоставка. Тя би могла да бъде възприета единствено в случаите на недобросъвестниищци, които упражняват право на иск, на въззивно и касационно обжалване при злоупотреба с процесуални права. За да бъде избегната уредба, която накърнява правото на достъп до съд, препоръчваме следната редакция: „чл. 403в, ал. 2. Ако ищецът не представи обезпечение в срока по ал. 1, съдът		

				прекратява производството по делото. Ако обезпечението е наложено от въззивния или Върховния касационен съд, съдът прекратява въззивното или касационно производство по жалбата на ищеца.“ **2.** По предложенията за изменение и допълнение в Кодекса на международното частно право: По същество в законопроекта има две изменения, които засягат въпроси на международното частно право, съдържащи се в § 9 от Заключителните разпоредби. Чрез тях се създават две нови разпоредби в Кодекса на международното частно право (КМЧП). Новият член 18а от КМЧП1 отговаря на изискванията на чл. 17 от Директивата. Новият член 121, ал.4 от КМЧП практически установява, че при проверка за съответствие с българския обществен ред, съдът може да навлезе по същество и да провери дали са налице „основания за определяне на решението като постановено поради публичното участие на ответника съгласно глава тридесет и трета „б“ от Гражданския процесуален кодекс. (Чл. 18а. Българските съдилища са компетентни по искове за вреди, предявени от лице с местоживеене в Република България, във връзка с производства по граждански и търговски дела поради публичното му участие, предявени пред съд или правораздавателен орган на държава, която не е членка на европейския съюз, когато ищецът по тези дела е лице с местоживеене извън Европейския съюз.	Приети	**2.** Предложената редакция на чл. 121, ал. 2 се приема с допълнението, че хипотезата се отнася до физическо или юридическо лице с местоживеене в Република България или друга държава членка.

				При проверка на основанието по чл. 117, т. 5 съдът проверява дали са налице основания за определяне на решението като постановено поради публичното участие на ответника съгласно глава тридесет и трета „б“ от Гражданския процесуален кодекс). Такъв подход е възможен, защото съображение 43 от Директивата повелява, че държавите може да откажат признаване и изпълнение на съдебно решение от трета държава като явно противоречащо на обществения ред. Това обаче е така, ако, както предвижда чл. 16 от Директивата, тези производства са счетени за явно неоснователни или представляващи злоупотреба съгласно правото на държавата-членка, в която се иска такова признаване или изпълнение. Следователно не става дума за точно съответствие с националното понятие за обществен ред, както и не всяко съдебно решение, постановено поради публично участие, автоматично води до противоречие с българския обществен ред. В тази връзка предлагаме редакция, която да отрази спецификите на чл. 16 от Директивата, а именно: Да се създаде в КМЧП нов чл. 121, ал. 2, а предишните ал. 2 и 3, да станат ал. 3 и 4, със следното съдържание: “(2) Алинея 1 не се прилага при признаване и допускане до изпълнение на съдебни решения на трети държави по съдебни производства срещу публично участие от страна на физическо или юридическо лице с местоживеене в държава членка, като съдът може да		

				счете, че тези производства са явно неоснователни или представляват злоупотреба съгласно българското право“. Настоящото становище е изготвено в частта на предложенията за изменение и допълнение на ГПК от доц. д-р Таня Градинарова, доц. д-р Ивайло Костов и д-р Борислав Ганчев, а в уводната част и относно предложенията за изменение и допълнение на КМЧП - от доц. д-р Боряна Мусева, като е обсъдено на заседание на ВАдвС на 14.05.2026 г. и е приетос Решение № 116/14.05.2026 г.		
11.	18.05.2026 г., чрез Портала за обществени консултации	**адв. Александър Кашъмов – Изпълнителен директор на „Програма достъп до правосъдие“**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ☒ Не са декларирани данни	Програма достъп до информация /ПДИ/ и Асоциация на европейските журналисти - България /АЕЖ/ приветстват подложения на обществено обсъждане проект на закон. Същият е в изпълнение на задължение на България, произтичащо от статута й на държава-член на Европейския съюз и е свързано с императивното задължение за въвеждане на Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява. Директивата следваше да бъде въведена в националното законодателство на държавите-членки на ЕС на 7 май 2026 г. Очевидно в случая изпълнението на това задължение се явява дори закъсняло. Все пак, ние твърдо смятаме, че въвеждането в нашата действителност на изискванията на		Становището не съдържа конкретни предложения.

				Директивата срещу „делата-шамари“ е не просто формално задължение, изпълнението на което не може да се поставя под въпрос, но и цивилизационна стъпка в посока укрепване основинте принципи на демокрацията и спиране на атаките срещу свободата на словото и публичното участие в процесите на вземане на решения. ПДИ и АЕЖ работят в продължение на години за подобряване на положението на журналисти и медии, които са обект на атаки чрез искове. Подвигали сме нееднократно въпроса за бързо приемане на точно това законодателство. Поради изложеното, нашата оценка на предложения от служебното правителство проект на закон е безусловно положителна. Препоръчваме на настоящото редовно правителство да приеме възможно най-скоро проекта на закон и да внесе законопроект със същия текст в Народното събрание. Представили сме по-подробно становище на Министерството на правосъдието.		